

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
Analýza změn ústavy Irské republiky

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

Analýza změn ústavy Irské republiky

Vedoucí práce:

PhDr. Jiří Zákřavský, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická – Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Jiřímu Zákravskému Ph.D za trpělivost, cenné a věcné připomínky, odborné rady, kterými přispěl k vypracování této práce.

Obsah

Úvod.....	6
2 Historický vývoj irské ústavy z roku 1937.....	9
3 Irská referenda v 50. letech.....	11
4 Irská referenda v 60. letech.....	13
5 Irská referenda v 70. letech.....	17
6 Irská referenda v 80. letech.....	25
7 Irská referenda v 90. letech.....	31
8 Irská referenda v 21. století.....	45
9 Vyhodnocení referend podle jednotlivých tematických okruhů.....	72
Závěr.....	80
Zdroje.....	82
Resumé.....	99

Úvod

Vyhlášení referenda nebylo nikdy tak populárním politickým krokem v Evropě, jako je tomu v 21. století. Tento prvek přímé demokracie dává možnost občanům daného státu, aby se svým hlasem podíleli na tvoření politik, jež mohou ovlivnit budoucí směřování jejich země. Mnohé evropské státy po dobu své existence využily možnost vyhlášení referenda jen sporadicky. V dnešní době nalezneme v Evropě země s dlouholetou tradicí pořádání všelidového hlasování, mezi které patří i Irská republika. Tato země využívá referenda v případě změny ústavy již od účinnosti tohoto zákona. Díky tomu můžeme pozorovat řadu ústavní změn, kterým se bude věnovat tato práce.

V této bakalářské práci se budu věnovat analýze změn ústavy Irské republiky (*Bunreacht na hÉireann*), která nabyla účinnosti v roce 1937 a dala právní rámec Irské republice jako samostatnému státu. Téma změn v irské ústavě jsem si zvolila především proto, že jde o méně probádané téma v českém prostředí. Ráda bych se pokusila prostřednictvím této práce přiblížit navrhované ústavní změny, které probíhaly v období existence samostatné Irské republiky. K oficiálnímu vyhlášení republiky došlo až v roce 1949, rok poté, co Fine Gael vytvořila vládní koalici s Labour Party. O šest let později, v roce 1955, se stala Irská republika členem Organizace společností národů.

Tato ústava od počátku operovala s dvěma možnostmi, jak může docházet ke změnám jednotlivých klauzulí. První možností je novelizace ústavy pouze na základě rozhodnutí parlamentu s tím, že prezident může dodatečně předložit návrh ústavní novely, který musí být schválen v referendu. Tato forma novelizace však přestala platit od roku 1941 a pro další novelizace je použita forma schvalování prostřednictvím mandatorního referenda. Zjednodušená forma schvalování byla použita pouze ve dvou případech, a to při přijetí *First Amendment of the Constitution Act* (1939), kdy byly vládě a parlamentu rozšířeny pravomoci pro výjimečné situace. Tato novela by umožnila předat

mimořádné pravomoci vládě v případě, že bude hrozit nebezpečí vyplývající z mezinárodního konfliktu. Druhou změnou podle zjednodušeného schvalování byl *Second Amendment of the Constitution Act 1941*, který se věnoval spíše lingvistické a logické stránce ústavy. Z druhé formy schvalování novelizací ústavy, která se používá dnes, neexistuje z tohoto pravidla žádná výjimka.

Před vyhlášením samotného referenda je zapotřebí, aby daná změna byla navržena jako zákon a posléze schválena oběma komorami *Oireachtas*. Poté je stanoveno přesné datum a čas konání všelidového hlasování. Účastníci musí splňovat základní podmínky, jako jsou minimální věk 18 let a jejich jméno musí být zaneseno na seznam voličů.

V první kapitole této práce se zaměřím na historické události, které neodmyslitelně souvisí se vznikem Irské republiky, ústavy a irského politického systému. Tato kapitola se hlouběji bude věnovat vzniku, vytváření ústavy a hlavních postav, které byly zapojeny do tohoto procesu. Hlavní část své práce budu věnovat jednotlivým změnám, které se odehrály od roku 1941 až do roku 2015. Tyto změny budu analyzovat chronologicky v jednotlivých dekádách, aby bylo možné propojit politickou situaci v době, která předcházela vyvolání referenda. Některá témata se budou v různých obdobích opakovat, jelikož ne všechny návrhy ústavních změn byly v referendu přijaty a ne každá vláda znovu otevřela rozpravu na toto téma a rozhodla se jej řešit. Na konci hlavní části této práce rozdělím jednotlivá referenda do tematických okruhů a pokusím se porovnat jejich úspěšnost na základě jednotlivých výsledků.

Cílem této práce je zkoumání změn ústavy Irské republiky v jednotlivých dekádách a zjištění jejich úspěšnosti podle tematických okruhů. Při psaní bakalářské práce jsem si položila několik výzkumných otázek. Těmito otázkami jsou: Které politické strany návrhy na změnu ústavy předložily? V jakých tematických okruzích došlo k ústavním změnám? Které ústavní změny podle tematických okruhů byly schváleny, a které naopak byly odmítnuty?

Pro účely této práce budu využívat jako primární zdroje parlamentní debaty, které se vedly v obou komorách *Oireachtas* (*dále jen parlament*). Irský Parlament na svých webových stránkách *Beta.oireachtas.ie*, zveřejňuje všechna

jednání, která se týkají konkrétních všelidových hlasování spolu s daty předložení a schválení jednotlivých návrhů. Dalším podstatným zdrojem pro účely této práce jsou výsledky jednotlivých referend, které jsem čerpala převážně z internetového zdroje *Irelandelecion.com*, kde je možné nalézt výsledky voleb do dolní komory parlamentu. V této práci využívám i články z irského tisku jako je *Thejournal.ie* nebo *Irish Time*, kde můžeme nalézt postoje jednotlivých politických stran. Českým odborníkem, který se věnuje irskému politickému systému, je Ivo Šlosarčík, jehož literaturu jsem využila především u ústavních změn týkajících se Evropské unie.

1 Historický vývoj irské ústavy z roku 1937

Irská ústava je výsledkem spolupráce politicky činných osob, které byly pověřeny představitelem Fianna Fáil, Éamonem de Valerou, později prezidentem Irské republiky. Tato politická strana se krátce po svém vzniku v roce 1926 stala silnou opoziční stranou vládnoucí Sinn Féin. De Valera patřil ve 20. letech k proti-smluvnímu křídlu Sinn Féin, což znamená, že nesouhlasil s uzavřením Anglicko-irské smlouvy a nadiktovanými podmínkami pocházející z Westminsteru (Hogan 1987: 51). Ve třicátých letech posílila Fianna Fáil svůj vliv a stala se hlavní politickou stranou, která získala většinu v parlamentu irského svobodného státu a mohla provádět změny, které napomohly k získání větších pravomocí v irském parlamentu. Silná pozice Fianna Fáil dovolila de Valerovi měnit ústavu Irského svobodného státu a připravovat tak v průběhu třicátých let novou ústavu, která by nahradila „pro-anglickou“ ústavu z roku 1922 a vytvořila tak republikánský politický systém (Kissance 2007: 218–220).

Ve funkci ministra zahraničí inicioval neoficiálně vznik Ústavní komise, která měla za úkol připravit nový ústavní zákon. Přímou v roce 1935 byl instruován John Hearne (poradce na ministerstvu zahraničních věcí), aby započal s přípravou nové ústavy a dále mu byl svěřen úkol, aby našel odůvodnění pro veřejnost, proč by mělo dojít ke schválení ústavy nové (Coffney 2012: 275). Výběr tohoto právníka nebyl náhodný, protože externě spolupracoval s ministry jako právní poradce a měl velké zkušenosti v irské politice. Právě postava Hearna, byla v historii vzniku tohoto zákona pozapomenuta a zastíněna osobností de Valery. Ten často navštěvoval Hearna v místě jeho bydliště, kde spolu trávili dlouhé hodiny nad zněním nového zákona. Celý tento projekt byl vytvářen tajně a dokonce ani členové kabinetu nebyli informováni ohledně vytváření tohoto dokumentu (Dermot 2005).

Vliv katolické církve byl pro Valeru podstatný, jelikož si tím mohl zajistit podporu u široké veřejnosti. Uvědomil si, že pro Iry je katolické náboženství jednotícím prvkem. Proto Fianna Fáil začala s výraznou podporou církve, jejíž

pozice se později implementovaly do nové ústavy. Ve třicátých letech tak docházelo k tomu, že se z katolických svátků stávaly svátky státní. Zákaz dovozu antikoncepčních pilulek byl jen proto, aby si zavázali představitele církve (Kissance 2007: 218–220). Střet náboženské majority a požadavky menšinových církví měl vliv na podobu nové ústavy. Preambule jako slib občanů irského státu byla ve svém počátku, když byla předložena de Valerou, uvedena slovy „Ve jménu všemohoucího boha“. Proti však byli jezuité. Valera se tedy snažil najít kompromis. Rozhodl se inspirovat ústavou jiného křesťanského státu v Evropě a to ústavou Polska. Díky tomu je preambule uvedena slovy „Ve jménu Nejsvětější Trojice“. Svoji pracovní verzi ústavy založil na několika bodech. Jednalo se o ústavní principy a práva, vládní aparát, společenské principy, novelizační proces. Tuto strukturu můžeme nadále pozorovat ve stávající ústavě (Kissance 2007: 218–220, Hogan 1987: 51).

2 Irská referenda v 50. letech

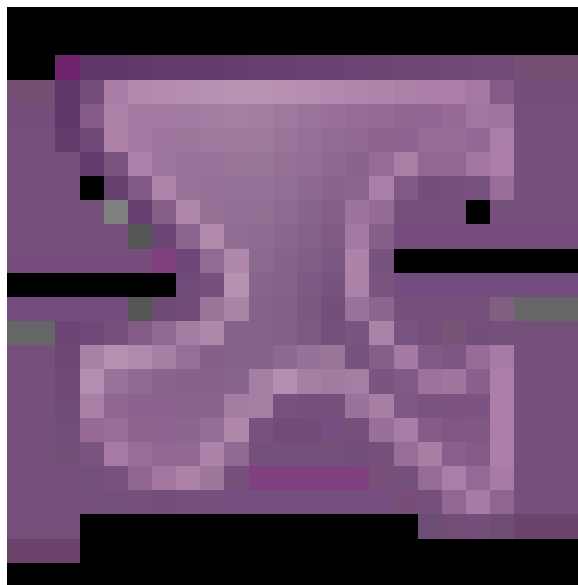
V 50. letech se konaly celkem tři volby do Dáil Éireann (dále jen Dáil). Voličská podpora Fianna Fáil mírně klesala, avšak stále byla nejsilnější politickou stranou. Na konci voleb z roku 1951 získává strana 68 křesel (616 212 voličů). O tři roky později získá 65 křesel (578 960 voličů). V roce 1957 se vítězem stala opět Fianna Fáil s 78 mandáty. Ve volbách ji podpořilo 48,3 % voličů. Právě tato strana předložila návrh ohledně změny volebního systému (Irish Elections [nedatováno]).

Třetí návrh na změnu ústavy z roku 1958-Volební systém

Návrh na změnu ústavy z roku 1958 obsahoval zavedení systému jednoho nepřenosného hlasu, kdy by se volilo v jednomandátových obvodech a počítal i s vytvořením sedmičlenné volební komise (Department of the Environment, Community and Local Government 2016). To by zvýhodňovalo nejsilnější politické strany, a tím by si Fianna Fáil zajistila stálou většinu v Parlamentu a omezila šanci menších politických stran. Návrh představil *Taoiseach* (dále jen předseda vlády), což bylo velmi nestandardní jednání. Proti tomu vystoupili John Aloysius Costello ze strany Fine Gael. Jako důvody pro změnu volebního systému *Taoiseach* uvedl, že chce dát šanci lidem rozhodnout o změně volebního systému, pokud s ním nejsou spokojeni. Již při prvním čtení byl znát odpor opozičních stran vůči tomuto návrhu především ze strany Labour Party a Fine Gael. Nebylo tomu jinak ani při dalších jednáních a druhém čtení. J. A. Costello ze strany Fine Gael uvedl, že se vládnoucí strana snaží drasticky změnit ústavu, a tím přímo zasahuje do duše ústavy. Neviděl důvod k předložení tohoto návrhu, jelikož zde nebyl žádný požadavek ze strany veřejnosti a ani sama Fianna Fail ve volbách v roce 1957 nezmínila přípravu tak závažné změny. Upozorňuje na to, že stávající vládní strana chce méně proporční systém, aby nebyly zvýhodňovány minoritní skupiny a zvýhodnila strany s vysokou voličskou podporou. Snažil se,

stejně jako ostatní politické strany, upozornit na mnohem důležitější témata, například nezaměstnanost nebo vzrůstající imigraci (Houses of the Oireachtas 1958). Návrh byl schválen v Parlamentu a následně bylo vyhlášeno mandatorní referendum. Jednání, jež předcházela referendu, inspirovala studentskou skupinu, která se nazývala *Tuairim* k tomu, aby pro veřejnost objektivně zhodnotila výhody i nevýhody změny volebního systému (Sinnott 1995: 223).

Samotné referendum se konalo ve středu 17. června 1959. Současně s tím probíhaly i prezidentské volby, kde Fianna Fáil měla svého kandidáta (Department of the Environment, Community and Local Government 2016). Většina účastníků se vyslovila proti návrhu, konkrétně 51,8 % (486 989 účastníků). Pro bylo 48,2 % (453 322) hlasujících. Volební účast se pohybovala okolo 58 %, tedy 979 531 irských občanů. Pokud bychom to srovnali s volebními zisky Fianna Fáil z roku 1957, tak vidíme, že tato strana nebyla schopna přesvědčit dostatek voličů, tedy ani 592994, kteří je zvolili do Dáilu, aby byla změna schválena (Irish Election 1957 (Election Ireland [nedatováno])).

**Graf č. 1 –
Změna
volebního
systému**

3 Irská referenda v 60. letech

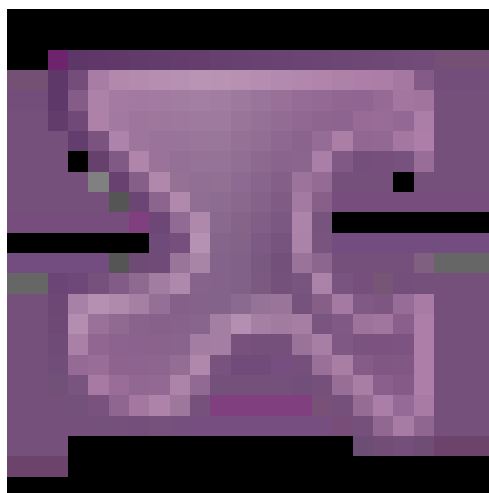
V šedesátých letech se konaly celkem tři volby do Dáilu, kdy si prvenství ve volbách stále udržela strana Fianna Fáil. Avšak voličská podpora začala růst u stran Fine Gael a Labour Party. V roce 1965 získala Fianna Fáil v čele s Jackem Lynchem v Dáilu 72 křesel. 47,7 % voličů (597 414 hlasů). Strana Fine Gael byla zvolena 34,1 % (427 081 hlasů) a získala 47 míst v Dáilu. Labour Party získala pouze 22 míst a podpořilo ji 15, 4 % voličů (192 740 hlasů) (Irish Elections (1965)).

V 1968 se konala celkem dvě referenda ve stejném dni. Těmito referendy byly *Third Amendment of the Constitution Bill*, který se zabýval volebními obvody a *Fourth Amendment of the Constitution Bill*. Irové mohli hlasovat o změně volebního systému (Elections Ireland [nedatováno]). V této době dochází k omlazení členů Fianna Fáil na vysokých postech, například novým předsedou vlády se stal Jack Lynch, ale stále jsou uvnitř strany starší členové, kteří chtějí pokračovat v předešlé politice, to znamená dále prosazovat změnu volebního systému (Kelleher [nedatováno a]).

Třetí návrhu na změnu Ústavy z roku 1968 – Volební obvody

Tento návrh se týkal úpravy hranic volebních obvodů a počtu obyvatel, kteří by mohli volit poslance do Dolní komory parlamentu. Počet obyvatel na jednoho poslance, podle návrhu, nesměl být větší nebo menší než celostátní průměr, tedy více jak jedna šestina. Dále tento návrh uváděl nutnost dosáhnout lepší dostupnosti volebních obvodů a předejít tomu, aby docházelo k překrývání jednotlivých volebních obvodů (Department of the Environment, Community and Local Government 2016). Díky vyliďňování venkovských oblastí ztrácela Fianna Fáil svou voličskou podporu, jelikož jejich podpůrnou základnu tvořili malí farmáři, kteří z venkova odcházeli. Cílem této změny bylo upřednostnit tyto oblasti, aby se jejich voličská podpora udržela. Tato změna mohla napomoci

Fianna Fáil v dalších volbách. Návrh byl kritizován opozičními stranami – Fine Gael a Labour party. Změna volebních obvodů souvisela i se čtvrtou změnou ústavy, která počítala se změnou volebního systému, jež by také napomohla Fianna Fáil ke zvýšení volebních zisků (Kelleher [nedatováno a]). K tomuto tvrzení se vyjádřil například senátor za Fine Gael, Garret FitzGerald, který řekl, že pokud by o obvodech rozhodoval předseda vlády, tak by zde byl velký prostor pro manipulaci a dále je velmi naivní si myslet, že lidé v jednotlivých obvodech budou volit jinak. V debatě v roce 1968 Kevin Boland z Fianna Fáil tvrdil, že opozice naznačovala, že tuto změnu podpoří a dostala podle jeho slov i příležitost. Podle něj ale tento návrh nepodpořila, protože by tím podpořila právě Fianna Fáil (House of the Oireachtas 1968a). Návrh byl předložen 20. února 1968 předsedou vlády Jackem Lynchem, který nastoupil v roce 1966 po rezignaci Seana F. Lemasse. Návrh byl schválen 29. červenec 1968 (House of the Oireachtas 1968a, Department of the Taoiseach [nedatováno a]). Referendum se konalo 16. října 1968 (Elections Ireland [nedatováno]). Tento návrh nebyl schválen 60,8 % (656 803 hlasů) při volební účasti 65,8 % (1 129 477 hlasujících). Pro se vyslovilo 39,2 % (424 185 hlasů) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf č. 2 - Volební obvody

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Irish Election[nedatováno]).

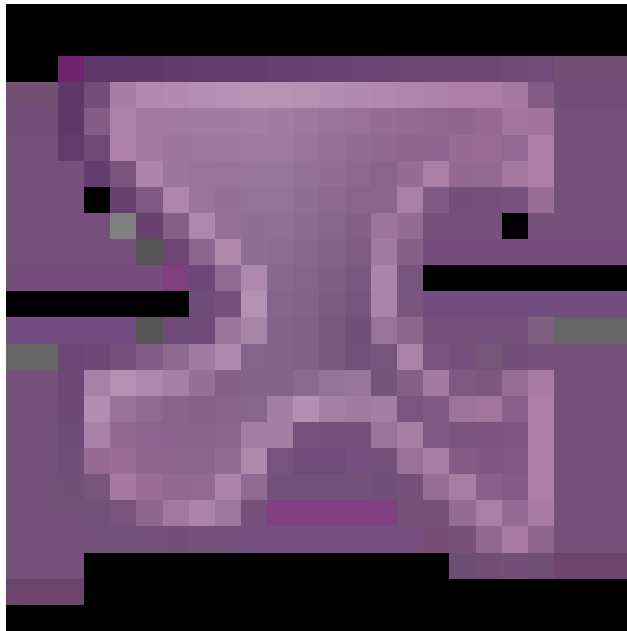
Čtvrtý návrh změny ústavy z roku 1968 – Volební systém

V tomto roce se znovu hlasuje o změně volebního systému do Dáilu, je to druhý pokus o schválení systému jednoho přenosného hlasu, jako tomu bylo již v roce 1959. Součástí tohoto návrhu dále bylo, že by Dáil zřídil komisi pro účely volebních obvodů s výhradou, že bude moci měnit volební obvody. Pokud by byl Dáil rozpuštěn, tak Ceann Comhairle (předseda dolní komory, který je volen poslanci) by se mohl navrátit bez soutěže jako druhý zástupce pro zvolený volební obvod, tedy část volebního obvodu, za který kandidoval do voleb (ISN 1968). Strana Fine Gael, již před první čtením vyjádřila svůj negativní postoj k tomuto návrhu. Především kritizovala rychlé schválení tohoto návrhu a podle jejich názoru zde nebyl dostatečný prostor a čas pro to, aby se mohli k návrhu dostatečně vyjádřit. Brendan Corish z Labour Party argumentoval, že v průměru s ostatními parlamenty evropských zemí jsou stabilnější ty, kde je zavedený proporční volební systém, dále se zmínil v debatě o tom, že se obává motivů Fianna Fáil, která změnu navrhla (House of the Oireachtas 1968b). Poslanec Kevin Boland (Fianna Fáil) ve své řeči pronesl, že Britové používají systém jednoho přenosného hlasu, protože ví o proporčním systému, že je hloupý. Oponoval mu Thomas James Fitzpatrick, který nesouhlasil s tím, aby byly jednomandátové volební obvody, jež znemožnily šanci politickým nebo náboženským menšinám získat poslanecký mandát. Uvedl, že je potřeba, aby tyto menšiny měly zastoupení, pokud to voliči tak chtějí, a také z toho důvodu, že každoročně dochází ze stran ministrů k potlačení svobody projevu prostřednictvím novin a televizních služeb (House of the Oireachtas 1968c). Pozměňovací návrh byl předložen 20. února 1968 a ke schválení došlo 29. červenec 1968 (House of the Oireachtas 1968d).

Návrh v referendu nebyl schválen, proti návrhu hlasovalo 60,8 % (657, 898 hlasů). Pro hlasovalo 39,2 % (423 496). Volební účast oproti minulému

referendu byla vyšší, protože toto téma referenda zajímalo 65,8 % voličů (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf č. 3 - Volební systém

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland[nedatováno]).

4 Irská referenda v 70. letech

V 70. letech proběhlo pět referend, která byla svým obsahem co do změny ústavy odlišná. Nejsilnější stranou v dolní komoře Parlamentu zůstávala stále Fianna Fáil, která získala při volbách Do Dáilu v roce 1969 75 křesel a mohla vládnout bez koaličních partnerů. Politické strany Fine Gael (50), Labour Party (18) a Independent (1) obdržely pouze 69 mandátů (Irish Elections 1969). Výsledky voleb do dolní komory Parlamentu v roce 1973 nedopadly pro Fianna Fáil příliš dobře. Získala 69 mandátů. Oproti minulým volbám si tak pohoršila o 6 křesel. Fine Gael získala 54 mandátů a polepšila si tak o 4 křesla v dolní komoře (Irish Elections 1973). V roce 1977 se konaly další parlamentní volby, kde Fianna Fáil získala 84 mandátů. Politické strany Fine Gael (43) Labour Party (17), Independent (3) a Independent Fianna Fáil (1) usedly do zbývajících 64 křesel (Irish Election 1977).

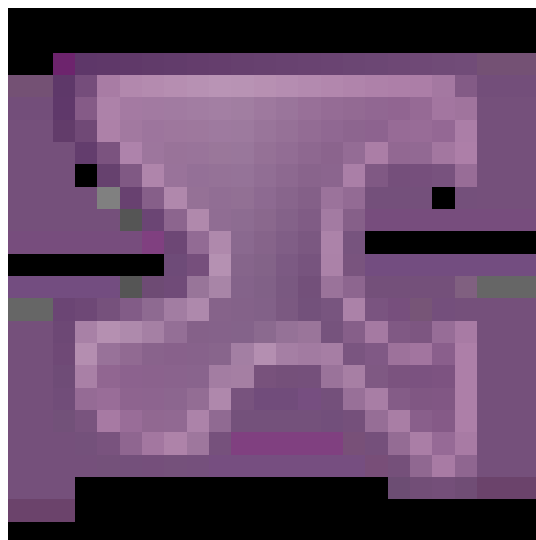
Třetí návrh na změnu ústavy z roku 1971 – Evropské společenství

Irská vláda jasně podporovala evropskou integraci a to především kvůli ekonomickým zájmům, jelikož se v této době irskému hospodářství příliš nedařilo. Irská ekonomika byla stále velmi silně propojena s britským trhem, což nepřispívalo ke zlepšení stávající ekonomické situace a vytvořilo mezi Spojeným královstvím a Irskou republikou nezdravou jednostrannou závislost (Müller 2005: 45). Politické strany, které podporovaly tento návrh změny ústavy, byly strana Fianna Fáil a Fine Gael, které vedly kampaň „*Say Yes to Europe*“. Hlavními argumenty v kampaních byly především výhody pro zemědělství a průmysl, kdy případné schválení návrhu v budoucnu ovlivní nárůst pracovních míst (Ireland and the EU [nedatováno]). Irská veřejnost přijala možné zapojení do evropské integrace velmi vřele. Proti vypsání tohoto referenda byly menší parlamentní politické strany, mezi které patřila Labour Party (která svůj postoj

po schválení návrhu v referendu přehodnotila) nebo Sinn Féin. Dále se proti návrhu stavěly i odbory, jež argumentovaly poškozením domácích výrobců, nedostatkem pracovních míst, ohrožením suverenity a neutrality (Müller 2005: 45). Návrh byl předložen v Dáilu 23. listopadu 1971 premiérem Jackem Lynchem ze strany Fianna Fáil a ke schválení návrhu na změnu ústavy došlo 8. března 1972 (Department of the Taoiseach [nedatováno b], (House of the Oireachtas 1971).

Všelidové hlasování se konalo 10. května 1972 (Department of the Environment, Community and Local Government 2016). Výsledky referenda nebyly nikterak překvapivé, jelikož dvě nejsilnější politické strany vstup do Evropského hospodářského společenství veřejně podporovaly. Schválením návrhu Irská republika přistoupila ke smlouvě o Evropském hospodářském společenství, Evropském společenství pro atomovou energii a Evropském společenství uhlí a oceli (Šlosarčík 2015: 70). Účast v referendu byla 70,9 % (1 264 278 hlasů), 83,1 % hlasujících se vyslovilo pro schválení návrhu (1 041 890 hlasů). Proti hlasovalo 16,9 % (211 891) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 4 – Vstup do Evropského hospodářského společenství

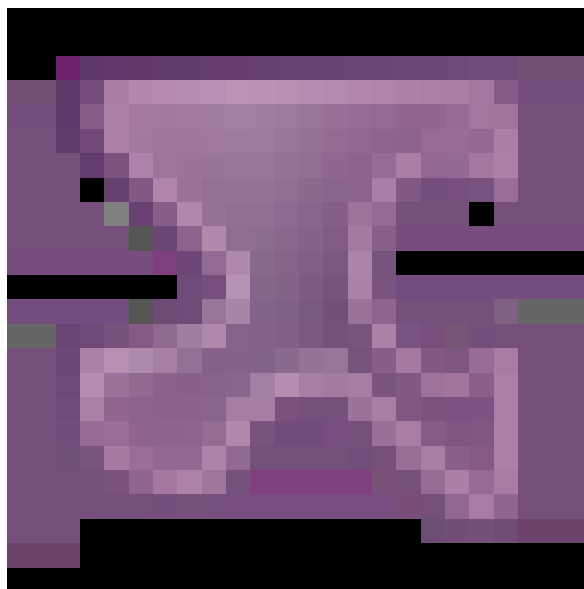

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Čtvrtý návrh na změnu irské ústavy 1972 – Aktivní volební právo

Tento návrh se týkal snížení věkové hranice aktivního volebního práva a počítal se zavedením věkové hranice 18 let namísto původní věkové hranice voličů, která byla stanovena na 21 let. Schválením návrhu by tak mohli občané dosahující tohoto věku volit do Dáilu, účastnit se prezidentských voleb či všelidového hlasování. Tato změna se nikterak nedotýkala pasivního volebního práva. Návrh předložila strana Fianna Fáil 27. června 1972 prostřednictvím ministra vnitra Roberta Molloye z téže strany (Kelleher [nedatováno b], Department of the Taoiseach [nedatováno c]). V prvním čtení tento návrh podpořila například Labour Party, kdy její člen Brendan Corish promluvil v Dáilu a řekl, že stanovení věkové hranice voličů je potřeba změnit. Dále argumentoval tím, že mladí lidé by se měli začít více zapojovat do demokratického procesu. Členové Fine Gael souhlasili s návrhem a v diskuzích zdůrazňovali, že podobný návrh předkládali v 60. letech, ale Fianna Fáil jej v té době nepřijala, jelikož pocházel právě z jejich strany (House of the Oireachtas 1972).

Všelidové hlasování se konalo 7. 12. 1972 (Elections Ireland 1972). Návrh byl v referendu schválen. Pro snížení aktivního volebního práva se vyslovilo 84,6 % hlasujících (724 836). Proti tomuto návrhu se vyslovilo 15,4 % hlasujících (131 514). Účast v referendu byla 50,7 % (903 439) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 5
- Aktivní
volební
právo

Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

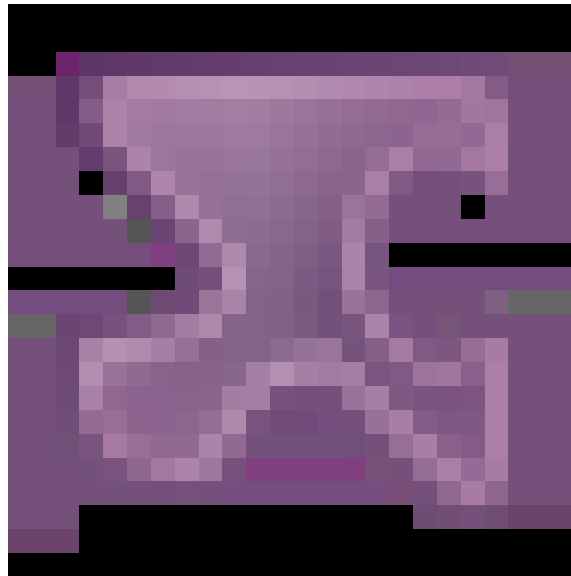
Pátý návrh na změnu ústavy z roku 1972 – Specifické postavení církve

Pátá změna ústavy odstranila specifické postavení katolické církve z tohoto ústavního zákona. Návrh, o kterém se hlasovalo v referendu, zrušil pododstavec 2. a 3. článku 44.1 ústavy, které zaručovaly významné postavení katolické církve v Irské republice. Druhý pododstavec pojednával o speciální pozici Svaté katolické apoštolské a římské církve a označoval ji za strážkyni víry, kterou uznává většina občanů Irska (ISB 1972). V této době vyznávalo katolickou víru 95 % obyvatel (Shuster 1972). Návrh explicitně uznával tyto církve: Church of Ireland, Presbyterian Church in Ireland, Methodist Church in Ireland, Religious Society of Friends in Ireland, Jewish Congregation a další náboženské skupiny, které se nacházely v době schválení ústavy na území Irska (INS 1972). Z návrhu změny ústavy jasně vyplývá, že Irská republika nebude podporovat katolickou církev a garantuje, že nikdo nebude moci být diskriminován, snižován na způsobilosti na základě víry, náboženského vyznání či statusu (Klokočka 2005: 152).

Návrh zákona byl předložen vládou Fianna Fáil Jacka Lynche, který byl v té době premiérem. Člen vlády, který návrh předložil, byl právě Lynch. Pátou změnu ústavy podporovaly opoziční strany, jako Fine Gael nebo Labour Party (Kelleher [nedatováno c], House of the Oireachtas 1973). Přesto, že došlo ke schválení tohoto referenda, nic se nezměnilo na tom, že dále byla společnost omezena cenzurou v oblasti knih, filmů nebo antikoncepce, na čemž se podílela katolická církev (Shuster 1972). Až do 80. let si vlády Irské republiky zvaly ke konzultacím jednotlivé představitele církve při přípravě nových návrhů zákona, které se týkaly převážně oblasti vzdělání či rodinného práva (Šlosarčík 2007: 133).

Všelidové hlasování se konalo 7. prosince 1972. Pro zrušení specifického postavení církve bylo 84,4 % voličů (721 003), při účasti 50,7% (903 659) (Elections Ireland [nedatováno]). Podle dostupných informací žilo v Irské republice 3 miliony Irů, z nichž mělo právo účastnit se tohoto referenda 1 700 000. V tuto dobu se hlásilo ke katolické víře 95 % obyvatel, tudíž můžeme

označit tento okamžik za přelomový bod, kdy se začíná měnit společnost a její názory. Proti tomuto návrhu bylo 15, 6 % účastníků (133 430) (Elections Ireland 1972, Shuster 1972).

**Graf
číslo 6**

-

Specifické postavení církve

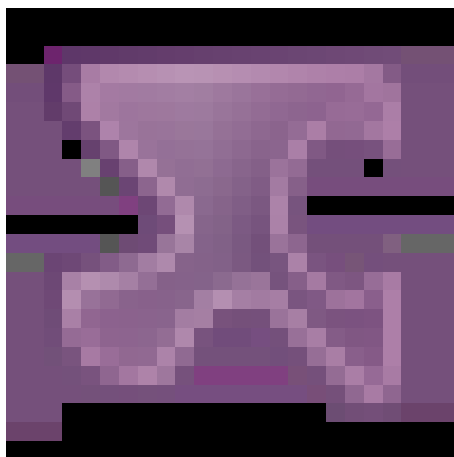
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Šestá změna ústavy z roku 1978 – Adopce

Na území Irské republiky docházelo ke schválení adopcí prostřednictvím An Bord Uchtála, dále Adopční rada. Ta ovšem neměla pro své konání dostatečné právní opodstatnění a jednala tak v rozporu s platnými normami. Bylo tedy zapotřebí, aby zákonodárci tento legislativní problém vyřešili. Návrh předložil ministr spravedlnosti Gerard Collins z Fianna Fáil (House of Oireachtas 1979a). V rámci šesté změny ústavy byl navržen reciproční účinek. Reciprocita zaručovala, že rozhodnutí vydaná Adopční radou ještě před schválením a po schválení návrhu, budou stále platná. Během existence An Bord Uchtála proběhlo kolem 25 000 adopcí (House of Oireachtas 1979a, Kelleher [nedatováno d]). Tento návrh nevyvolal žádnou kontroverzi, což je typické u všelidových hlasování ze 70. let. Na konci legislativního procesu byl tento návrh jednomyslně schválen politickými stranami v parlamentu (Kelleher [nedatováno d]).

Toto referendum mělo velmi nízkou účast, jelikož se do něj zapojilo 28,6 % Voličů (623 476 hlasů). Jednoznačné však bylo schválení tohoto pozměňovacího návrhu, který byl přijat 99 % (601 694 hlasů) a proti bylo pouhé jedno procento, které činilo 6 265 hlasů (Elections Ireland [nedatováno])

Graf č. 6 – Adopce

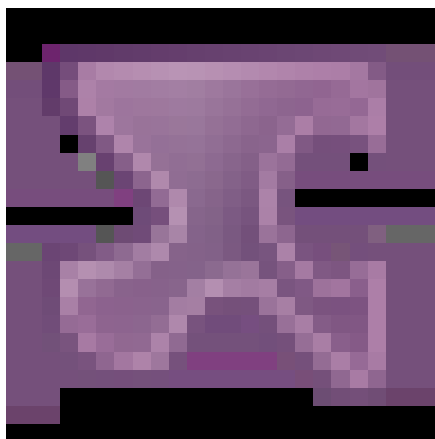
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Sedmý návrh na změnu ústavy z roku 1979 – Senát

Sedmý návrh na změnu ústavy počítal se změnou volby části Senátorů, které volilo kolegium absolventů National University of Ireland a Trinity College. Tyto univerzity měly privilegium volit 6 členů Senátu. Každá univerzita volila 3 senátory. Tento návrh měl toto privilegium rozšířeno i na absolventy jiných univerzit a umožňoval možné zrušení Národní univerzity. K tomu ovšem nedošlo. Tato novela počítala s rozšířením tohoto práva v případě, že tak stanoví běžný zákon (Kelleher [nedatováno e], Šlosarčík 2007: 67). K předložení návrhu došlo 30. dubna 1979 prostřednictvím ministra školství Johna P. Wilson z Fianna Fáil (House of the Oireachtas 1979b, Department of the Taoiseach [nedatováno d]). Tato novela počítala s rozšířením tohoto práva v případě, že tak stanoví běžný zákon.

Účast u tohoto referenda se pohybovala okolo 29 % (622 646 hlasů). Pro schválení návrhu se vyslovilo 552 600 voličů, tedy 92,4 %. Proti bylo pouze 7,6 % (45 502 Irů) (Elections Ireland [nedatováno]). Přesto, že byl tento návrh schválen, zatím nedošlo k schválení příslušného zákona, který by rozšířil toto právo na absolventy ostatních univerzit a toto privilegium zůstalo u výše zmíněných univerzit (Šlosarčík 2007: 67).

Graf číslo 7 - Senát

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Irish Election[nedatováno]).

5 Irská referenda v 80. letech

Rok 1982 se nesl v duchu dvou voleb do Dáilu. V parlamentních volbách konaných v únoru 1982 získala Fianna Fáil 81 mandátů. Méně mandátů získala, Fine Gael, která obdržela 63 parlamentních křesel. Menší parlamentní politické strany získaly zbylých 21 křesel – Labour Party (15), Sinn Féin (3), Independent (2), Independent Fianna Fáil (1), Democratic Socialist (1) (Irish Elections 1982 a). V listopadových volbách téhož roku znovu zvítězila Fianna Fáil, když obdržela 75 křesel, avšak oproti minulým volbám si pohoršila o 6 mandátů. Fine Gael obdržela o 7 mandátů více, než tomu bylo u minulých voleb. Celkově tedy získala 70 křesel v Poslanecké sněmovně. Menší parlamentní strany získaly zbylých 21 mandátů. Jednalo se o Labour Party (16), Worker 's Party (2), Independent (2), Independent Fianna Fáil (1) (Irish Elections 1982 b).

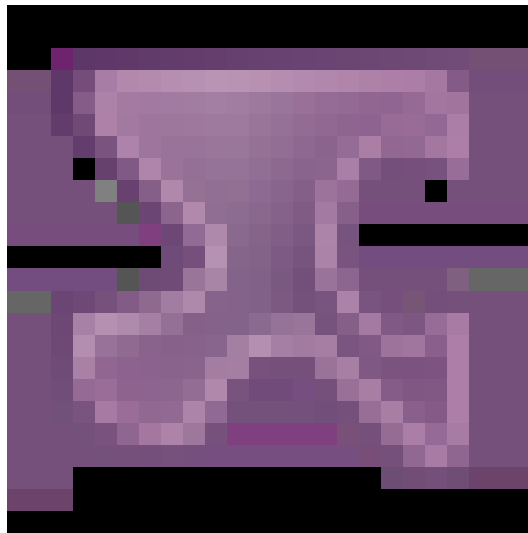
Osmý návrh změny ústavy z roku 1982 – Právo nenarozeného dítěte

Tento pozměňovací návrh zaváděl právo na život nenarozeného dítěte a oficiálně zakázal interrupce na území Irské republiky. Podle měly dítě i matka stejné právo na život (ISB 1982). Po roce 1967, kdy byl ve Spojeném království přijat zákon, který povoloval interrupci, se zvýšil počet irských žen, které za tímto účelem Spojené království navštěvovaly (Muldowney (2013)). V roce 1971 vycestovalo na území Spojeného království z důvodu podstoupení interrupce 578 žen, které měly irské občanství. O deset let později se počet žen, které zde podstoupily interrupci, zvýšil na 3603 (Cooney [nedatováno]). Až do roku 1983 byla ochrana nenarozeného dítěte upravena pouze v trestním zákoníku (Šlosarčík 2007: 126). V předvolebních kampaních strany Fianna Fáil a Fine Gael v roce 1981 slíbily, že zajistí, aby nedošlo k zlegalizování interrupcí. Fine Gael, byla ovšem ohledně tohoto návrhu uvnitř strany velmi nesourodá. Politické strany, které návrh odmítaly, patřily Labour Party a Workers Party (Muldowney

2013). Návrh byl předložen ještě za vlády Fianna Fáil v době, kdy byl premiérem Charles Haughey, ale ani tato vláda netrvala dlouho. Po volbách do Dáilu v roce 1982 bylo všelidové hlasování vyhlášeno vládou koalice Fine Gael a Labour Party (Kelleher [nedatováno f]). Návrh byl předložen 2. listopadu 1982 ministrem zdravotnictví Michaelem J. Woodsem z Fianna Fáil, (House of the Oireachtas 1983, Department of the Taoiseach [nedatováno e]).

Referendum se konalo 7. září 1983. Všelidového hlasování se účastnilo 57 % (1 265 994 Irů) voličů. Pro schválení návrhu se vyslovilo 66,9 % voličů (841 233) a proti 33,1 % (416 136) (Elections Ireland [nedatováno]). V roce 2018 bude vyhlášeno referendum, které by mělo po schválení daného návrhu zlegalizovat interrupce v Irské republice.

Graf číslo 8-Právo na život nenarozeného dítěte

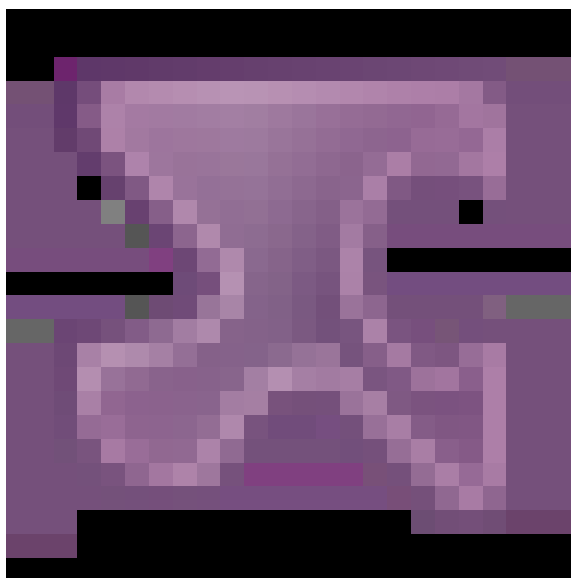
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Devátý návrh změny ústavy z roku 1984 – Rozšíření aktivního volebního práva

Tento návrh předložil ministr životního prostředí Liam Kavanagh z Labour party 3. dubna 1984 a schválen byl 1. srpna téhož roku Irským parlamentem (House of the Oireachtas 1984). Cílem bylo rozšířit paragraf 16 ústavy o právo aktivního volebního práva do Dáilu u lidí, kteří nejsou občany Irské republiky. Toto právo měli mít všichni bez rozdílu pohlaví a dosáhli věku 18 let (ISB 1984). Hlavním důvodem pro přijetí návrhu bylo, aby Irové žijící ve Spojeném království mohli volit do Dáilu. Dále bylo stanoveno, že toto právo bude moci být rozšířeno, pokud o tom rozhodne Parlament. Tato ústavní změna byla podporována nejen vládoucí koalicí – Fine Gael a Labour party, ale i opoziční stranou Fianna Fáil. V případě projednávání v Parlamentu tento návrh nezpůsobil žádné kontroverze a byl rychle přijat (Kelleher [nedatováno g]).

Účast v referendu nedosáhla ani padesáti procent obyvatel Irské republiky. V referendu hlasovalo pro schválení návrhu 75,4 % Irů. Proti se vyslovilo pouze 24,6 % voličů (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 9 – Rozšíření aktivního volebního práva

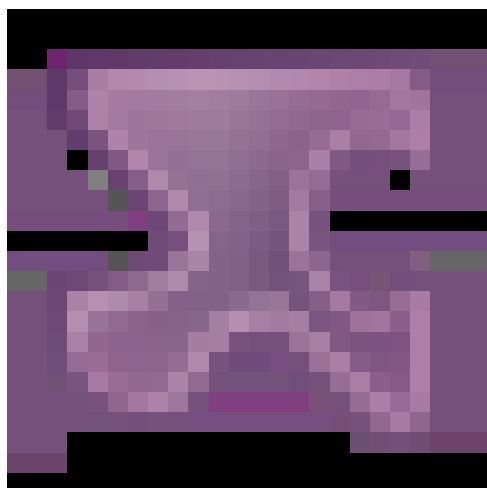
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Desátý návrh na změnu ústavy z roku 1986 – Rozvody

Návrh tohoto dodatku měl po schválení zrušit článek 2 ústavy paragraf 41. odstavec 3, kdy by fakticky došlo ke zrušení části zákona, která nedovolovala rozchod manželství a byla by nahrazena podmínkami zrušení. Do odstavce dva byly zaneseny důvody, za kterých může soud rozhodnout o zrušení manželství. Jednalo se tak v případě selhání manželství, které se nepodařilo se obnovit v období pěti let, není zde žádný důvod pro usmíření a byla-li splněna jiná podmínka předepsaná zákonem. Dále bylo dodáno, že soud musí vydat přiměřené a řádné ustanovení a musí být brán zřetel na vyživovací povinnost vůči každému dítěti pro každého vyživovacího manžela (ISB 1986). Tato změna ústavy byla navržena politickou stranou Fine Gael prostřednictvím ministra spravedlnosti Alana Duka. V této době vládla koalice Fine Gael a Labour Party. Předsedou vlády byl Garret FitzGerald, který se snažil návrh na změnu ústavy konzultovat s církevními představiteli, kteří byli proti zavedení rozvodu v jakékoli formě. I když byl návrh předložen stranou Fine Gael, přesto proti němu vystupovali i někteří její členové (Kelleher [nedatováno h], Department of the Taoiseach [nedatováno f]).

Jelikož Irové jsou silně věřící národ, bylo jasné, že ke schválení tohoto návrhu nedojde i přes snahu vládnoucí koalice přesvědčit veřejnost o výhodnosti tohoto pozměňovacího návrhu. Referendum se konalo 26. června 1986 s účastí 60,8 % voličů (1 482 644). Pro hlasovalo pouze 36,5 % Irů (538 279). Proti se vyslovilo 63,5 % (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 10 - Rozvody

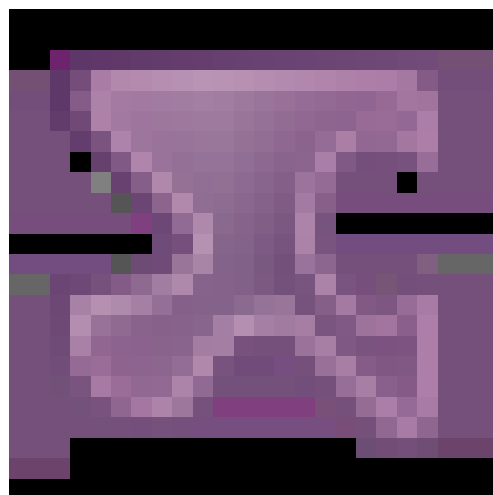
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Irish Election[nedatováno]).

Desátý návrh na změnu ústavy z roku 1987 – Jednotný evropský akt

Optimistický postoj k Evropskému hospodářskému společenství panoval i v osmdesátých letech, kdy se všechny členské státy zavázaly ratifikovat Jednotný evropský akt do 1. ledna 1987. V této době vládla menšinová vláda Fianna Fáil. Návrh předložil ministr zahraničních věcí Gerard Collins 14. dubna 1987. Pro Irsko, jako neutrální stát, byly sporným bodem této smlouvy společné bezpečnostní zahraničněpolitické otázky (Müller 2005: 45). Původně vláda chtěla tuto mezinárodní smlouvu ratifikovat pouze v parlamentu, tedy bez novely ústavy, což bylo napadeno u Nejvyššího soudu a označeno jako *Crotty vs. An Taoiseach* a v reakci na rozhodnutí soudu bylo vypsané referendum (Šlosarčík 2015: 70). Schválení Jednotného evropského aktu podporovala Fianna Fáil, Fine Gael, Labour Party i Progressive Democrats. Proti stála Green Party, Workers' Party a Sinn Féin (Gilland 2005: 174).

Referendum se konalo 26. května 1987. Účast u všelidového hlasování nedosáhla ani padesáti procent. Pouze 47,2 % (1 268 043) Irů se účastnilo tohoto referenda. Pro schválení návrhu se vyslovilo 52,6 % (632 777) hlasujících. Proti návrhu hlasovalo 47,4 % (569 175) Irů (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 11 – Jednotný evropský akt

(Vytvořeno autorkou textu na základě [Irish Election] [nedatováno]).

6 Irská referenda v 90. letech

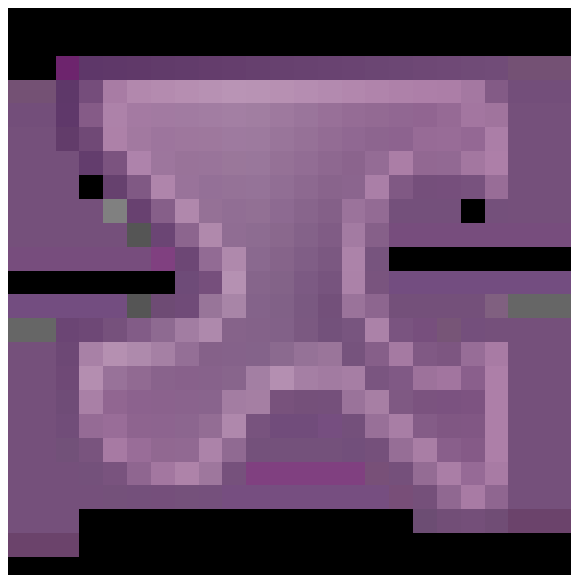
V devadesátých letech se konaly pouze dvě parlamentní volby. V této době Fianna Fáil ztratila svou silnou pozici a strany Fine Gael a Labour Party, společně získaly většinu v Parlamentu. Po parlamentních volbách konaných v roce 1992 byly poslanecké mandáty rozděleny mezi čtyři nejsilnější politické strany – Fianna Fáil (68), Fine Gael (45), Labour Party (33), Progressive Democrats (10). Další politické strany, které získaly poslanecká křesla, byly Democratic Left (4), Green Party (1), Independent Fianna Fáil (1). Zbylé čtyři mandáty získali nezávislí kandidáti. O pět let později se konaly další parlamentní volby, v kterých Fianna Fáil získala 77 poslaneckých mandátů, to bylo o 9 více než v roce 1992. Fine Gael obdržela 54 poslaneckých mandátů. Ve srovnání s Labour Party si Fine Gael, od minulých voleb, polepšila o 9 parlamentních křesel. Labour Party obdržela pouhých 17 mandátů. Mezi politické strany, které získaly poslanecké mandáty, patřily – Progressive Democrats (4), Democratic Left (4), Green Party (2), Sinn Féin (1), Socialist Party (1). Zbylé dva mandáty si rozdělili nezávislí kandidáti (5) a nezávislí za Fianna Fáil (1) (Irish Electionst [nedatováno]).

Jedenáctý návrh na změnu ústavy z roku 1992 – Evropská unie

Rozšiřování a změny v Evropském společenství zasáhly i legislativu členských států. Při tomto referendu měla být schválena Smlouva o Evropské unii a podepsána do 7. února 1992, tím by se Irsko stalo právoplatným členem Unie (ISB 1992). Návrh předložil David Andrews (Fianna Fáil) ministr zahraničních věcí (House of the Oireachtas 1992a). Schválení Maastrichtské smlouvy podporovaly vládní strany Fianna Fáil a Progressive Democrat a dále i Fine Gael s Labour Party. Politické strany, které byly proti přijetí Maastrichtské smlouvy Democratic Left a Green Party, varovaly před ekonomickými ztrátami v oblasti průmyslu, které by mohly nastat v případě přijetí této smlouvy (Kelleher [nedatováno]).

Referendum se konalo 18. června 1992. Pro schválení referenda bylo 69,1 % hlasujících (1 001 076) při účasti 57,3 % (1 457 219). Proti hlasovalo 448 655 účastníků, což činí 30,9 %. V této době mohlo hlasovat ve všelidovém hlasování 2 542 840 Irů (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 12 – Evropská unie

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Irish Election [nedatováno]).

Kauza X Case

V Irské republice bylo zakázáno podstupovat interrupci, a proto pro tuto službu odjížděly ženy do zahraničí, především na území Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku. Tuto problematiku se rozhodli zákonodárci vyřešit prostřednictvím ústavních referend, která byla vyvolána v důsledku kauzy X Case (Kelleher [nedatováno i]).

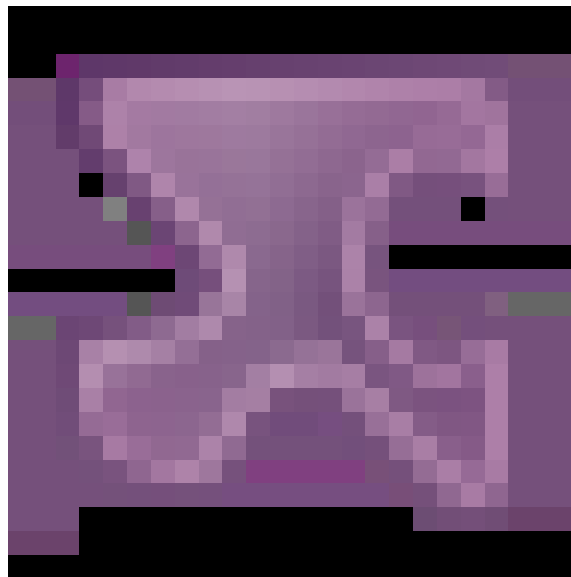
Kauza X Case se týkala dívky, která chtěla vycestovat kvůli nechtěnému těhotenství v důsledku znásilnění. Na souseda, který dívku znásilnil, podala rodina trestní oznámení. Dívka v důsledku traumatu z otěhotnění oznámila rodičům, že chce spáchat sebevraždu. Rodiče se rozhodli s dívkou vycestovat, aby v zahraničí mohla dívka podstoupit interrupci. Důležitým důkazem, který mohl prokázat, že dívka byla znásilněna obžalovaným mužem, bylo právě nenarozené dítě. Matka dívky se s úmyslem odcestovat svěřila státnímu zástupci, se kterým se chtěla poradit, zda by mohl být odejmutý plod použit jako důkaz u soudu. K tomu však nedošlo, jelikož státní zástupce požádal soud, aby dívce zakázal vycestovat, a tak se i stalo. Tento případ odstartoval debaty, které se týkaly legalizace interrupce, možnosti vycestovat za tímto účelem a možností na informace související s interrupcí. Jelikož dívce bylo 14 let, její jméno nemohlo být zveřejněno v tisku, a proto tato dívka byla označována písmenem X (House of the Oireachtas 1992b, Kelleher [nedatováno i]).

Dvanáctý návrh změny ústavy z roku 1992 – Právo na život

Tento návrh představoval změnu článku 40 ústavy bodu 3. Podle něj bylo nezákonné ukončit život nenarozeného dítěte, avšak stanovil výjimky, kdy podle tohoto zákona bylo možné život nenarozeného dítěte ukončit, a to v případě, je-li to nezbytné k záchraně života nebo pokud porucha nebo nemoc matky je pro ni závažným rizikem. Návrh ale odmítal úmysl spáchat sebevraždu jako relevantní důvod na přerušení těhotenství (Irish Elections 1992). Byla to právě vláda Alberta Reynoldse, která uspořádala tato referenda (Kelleher 1992). Návrh byl předložen ministrem spravedlnosti Pádraigem Flynnem 14. října 1992 (House of the Oireachtas 1992b).

Referendum se konalo 25. listopadu 1992. Návrh v referendu nebyl schválen 65,4 % (1 079 297). Pro návrh se vyslovilo 572 177 Irů, tedy 34,6 %. Právo hlasovat při tomto referendu mělo 2 542 841 Irů, svého práva využilo 68,2 % obyvatel (1 733 309) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 13 – Právo na život

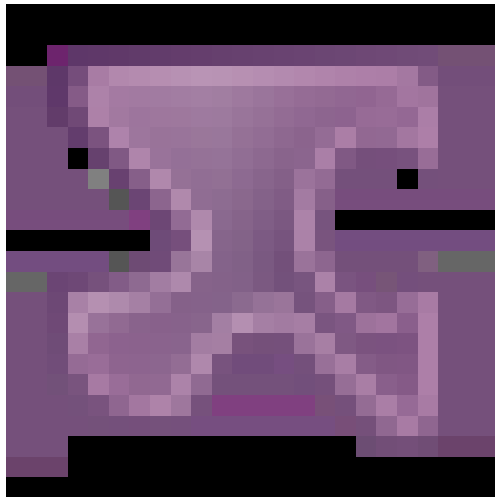
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Třináctý návrh na změnu ústavy z roku 1992 – Právo vycestovat

Předložený návrh zaváděl klauzuli, která odmítala jakékoli limity ve svobodném cestování do jiných států v návaznosti na X Case, kdy dívka, která byla znásilněná, musela na základě rozhodnutí soudu zůstat v zemi (Elections Ireland 1992a). Tento návrh byl předložen ministrem spravedlnosti Pádraigem Flynnem 14. října 1992, stejně jako tomu bylo u předchozího referenda a 30. října byl návrh schválen (House of Oireachtas 1992b).

Referendum se konalo 25. 11. 1992. Jelikož se tento den konala ještě další dvě referenda, měl hlasovací lístek pro tento případ zelenou barvu (Elections Ireland (1992a). Referendum bylo schváleno 62,4 % (1 035 308) hlasujících a proti hlasovalo 37,6 % (624 059) při účasti 68,2 % (1 733 821) (Elections Ireland [nedatováno]).

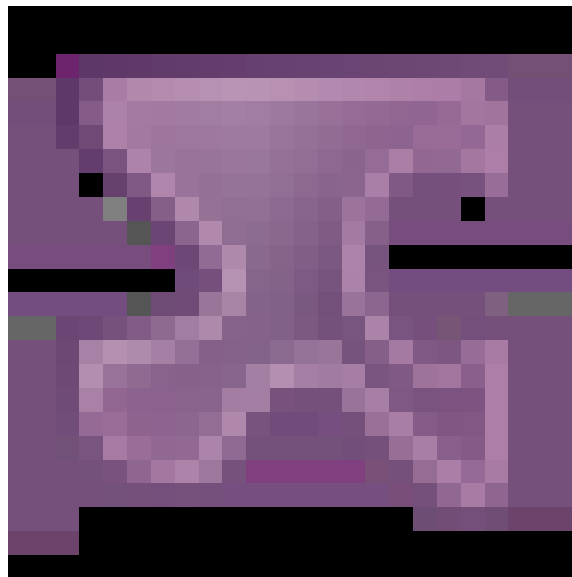
Graf číslo 14 – Právo vycestovat

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Irish Election[nedatováno]).

Čtrnáctý návrh na změnu ústavy z roku 1992 – Právo na informace

V tomto referendu Irové hlasovali o neomezené svobodě získat nebo zpřístupnit ve státě za podmínek stanovených zákonem informace. Jednalo se o informace týkající se interrupcí (Elections Ireland (1992b)). Návrh byl předložen ministrem spravedlnosti Pádraigem Flynnem (House of Oireachtas 1992b), a byl schválen 59,9 % (992 833) hlasujících. Proti bylo 40,1 % (665 106). Účast ve všelidovém hlasování byla 68,6 % (1 732 433) (Elections Ireland [nedatováno]).

**Graf číslo
15 – Právo
na
informace**

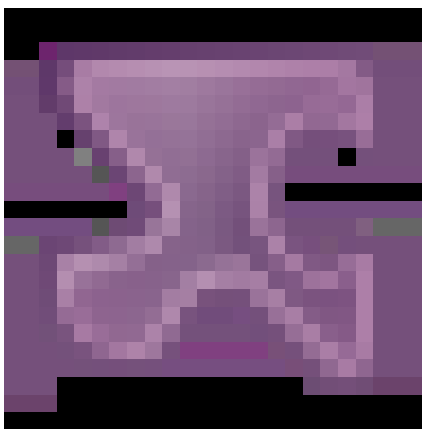
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Patnáctý návrh na změnu ústavy z roku 1995 – Rozvody

Podle tohoto návrhu soud mohl rozhodnout o zrušení manželství v několika vyjmenovaných případech a to pokud manželé v období čtyř let žili od sebe během posledních pěti let, neexistuje-li možnost smíření mezi manželi a v takových případech, které stanoví zákon nebo nastanou okolnosti, které soud považuje za dostatečně závažné pro rozvod (Elections Ireland 1995). Návrh předložil *Minister for Equality and Law Reform* Nora Oweel ze strany Fine Gael. Stejný návrh předložila Fine Gael v 80. letech, kdy tehdejší návrh zákona nebyl přijat. Návrh byl připravován the Department of Equality and Law Reform, který zveřejnil informace ohledně aplikace rozvodů, výživného, vlastnictví, péče o dítě a jiné. Pro schválení návrhu byla i Labour Party, jejíž člen Joan Burton (ministr zahraničí) vyzýval ženy, aby se zúčastnily a hlasovaly pro schválení (Kelleher [nedatováno j]).

Výsledek tohoto referenda byl velice těsný, jelikož pro schválení bylo 50,3 % hlasujících (818 842) a proti 49,7 % (809 728). Účast v tomto případě byla celkem vysoká, protože se na tomto referendu podílelo 62,8 % (1 633 942) Irů (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 16 - Rozvody

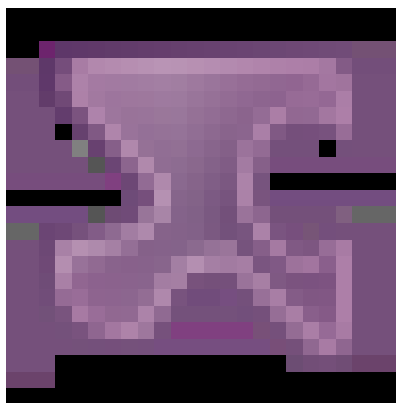
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Šestnáctý návrh na změnu ústavy z roku 1996 – Kauce

Návrh změny ústavy byl reakcí na vzrůstající kriminalitu v Irsku, kdy byla například zavražděna novinářka Veronica Guerinová a člen gardy, detektiv Jerry McCabe (Kelleher [nedatováno k]). Navržená změna se týkala omezení uvalení kaucí. Návrh měl doplnit článek 40 oddíl 4 ústavy o pododdíl, který dovoloval soudu, aby osobě obviněné ze závažného trestného činu byla odmítnuta kauce, pokud by soud měl podezření, že by tato osoba mohla posléze způsobit další závažný trestný čin (House of the Oireachtas 1996). Legislativa platná v roce 1996 nepovolovala kauci pouze osobám, u kterých byla pravděpodobnost, že by mohly opustit zemi a chtěly se tím vyhnout trestu nebo v případě, že by tato osoba mohla ovlivňovat svědky či důkazy. Návrh byl předložen koalici strany Fine Gael a Labour, kterou vedl Taoiseach John Bruton. Mezi parlamentními stranami, které podporovaly tento návrh patřila Fianna Fáil a Progressive Democrats (Kelleher [nedatováno k]). Návrh změny ústavy byl předložen ministryní spravedlnosti ze strany Fine Gael Norou Owen 6. října 1996 a schválen byl 22. října téhož roku (House of the Oireachtas (1996)).

Referendum se konalo 28. 11. 1996. Účast v tomto referendu byla v porovnání s ostatními velmi nízká, jelikož nedosáhla ani třiceti procent, jen 29,2 % (777 586). Pro schválení bylo 74,8 % (579 790). Proti hlasovalo 25,2 % (194 968) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 17 - Kauce

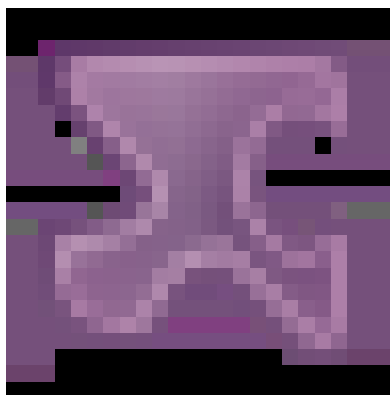
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Sedmnáctý návrh na změnu ústavy z roku 1997 – Diskuse vlády

Tato změna doplnila článek 28 ústavy, odstavec 4. Pozměňovací návrh povoloval zveřejnění obsahu diskusí ze schůzí vlády, pokud o tom rozhodl Nejvyšší soud a to jen ve dvou konkrétních případech. V prvním případě se muselo jednat v zájmu spravedlnosti prostřednictvím soudu. V dalším případě se jednalo o vydání na základě žádosti soudu ve veřejném zájmu (ISB 1997). Tento návrh předložil Taoiseach, kterým v té době byl Bertie Ahern ze strany Fianna Fáil. V minulosti docházelo na základě rozhodnutí soudu k rozhodnutím, která nepovolovala svědkům podat informace související s výkonem jejich funkce ve státních orgánech. Proto bylo nutné zavést v určitých případech výjimku zbavení mlčenlivosti. Návrh stanovil, že k tomuto může dojít, pokud je zbavení mlčenlivosti ve veřejném zájmu nebo by mohlo dojít k spravedlivému rozhodnutí prostřednictvím soudu. Politickými stranami, které nesouhlasily s návrhem, byly opoziční strany Labour Party a Fine Gael (House of the Oireachtas 1997).

Referenda se účastnilo 47,2 % (1 268 043) voličů. Pro schválení hlasovalo 52,3 % (632 777) a proti se vyslovilo 47,4 % (569 175) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 18 – Diskuse vlády

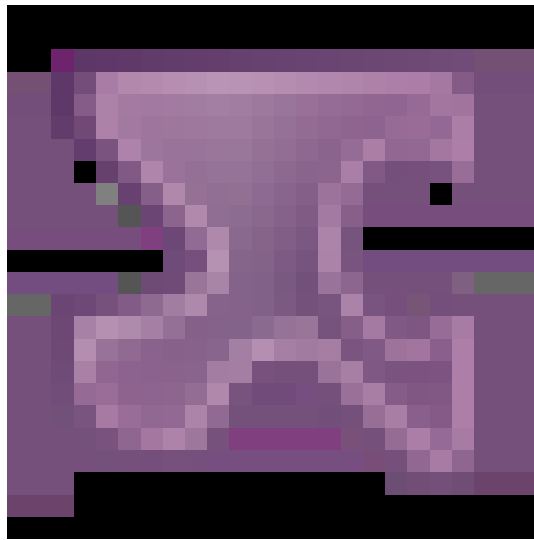
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Osmnáctý návrh změny ústavy z roku 1998 – Amsterodamská smlouva

Tento návrh obsahoval ratifikaci Amsterodamské smlouvy, která pozměnila smlouvu o Evropské unii, smlouvy o založení Evropského společenství a související smlouvy podepsané v Amsterdamu 2. 10. 1997 (Elections Ireland 1998). Jednalo se zde o rozšíření pravomocí orgánů EU, stanovení maximálního počtu členů Evropského parlamentu, změnu systému obsazení Evropské komise, dále sem byla začleněna Dohoda o sociální politice s několika změnami a posílení mezinárodní spolupráce v oblasti soudní, trestní, či policejní (Novák 2018). Při tomto referendu můžeme pozorovat změnu v postavení levicového demokratického křídla, které bylo dříve proti zapojení do evropské integrace, ale v tomto roce se připojilo ke kampani pro schválení referenda, kterou podporovala Labour, Fianna Fáil, Fine Gael a Progressive Democrats. Levicové strany došly k závěru, že plán na militarizaci v Evropské unii byl opouštěn, a tak neměly obavu z ohrožení irské neutrality. V opozici stály Sinn Féin, Green Party a Socialist Party. Jako hlavní téma antikampaně používaly otázku neutrality (Devine 2009: 481–482, Election literature 2009). Návrh předložil ministr zahraničí David Andrews z Fianna Fáil (House of Oireachtas 1998).

Účast v tomto referendu byla 56,2 % (1543 930). Pro schválení návrhu hlasovalo 61,7 % (932 632) Irů. Proti návrhu hlasovalo 38,3 % (578 070) Irů (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 19 – Amsterodamská smlouva

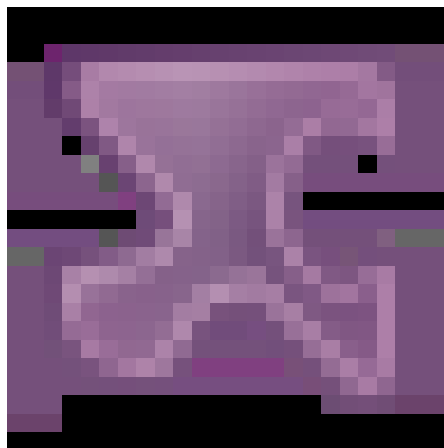

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Devatenáctý návrh na změnu ústavy z roku 1998 Velkopáteční dohoda

Účelem tohoto referenda bylo schválit Velkopáteční dohodu (Good Friday Agreement), která stanovovala a upravovala konkrétní systémové, vztahové změny mezi Irskou republikou a Spojeným královstvím (Česká televize 2008). Jednalo se o nastavení ústavně politického systému Severního Irska. Upravovala vzájemné vztahy mezi Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska a Irskou republikou a nakonec vzájemné vztahy mezi Severním Irskem a Irskou republikou, kdy poprvé Irská republika oficiálně uznala rozdělení ostrova (Šlosarčík 2014: 102-106). Zástupcem Irské republiky při podpisu této dohody byl Bertie Ahern z politické strany Fianna Fáil, který byl od roku 1997 premiérem. Další politickou stranou, která se podílela na implementaci této dohody, byla strana Sinn Féin, kterou zastupoval Sean Crowe (Finn 2014). Hlavní parlamentní politické strany byly pro schválení této dohody.

Všelidového hlasování se účastnilo 56,3 % (1 545 395) hlasujících. Návrh schválilo 94,4 % (1 442 583) hlasujících (Elections Ireland [nedatováno]).

Velkopáteční dohoda

Graf

číslo 20

—

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Dvacátá změna ústavy z roku 1999 – Samospráva

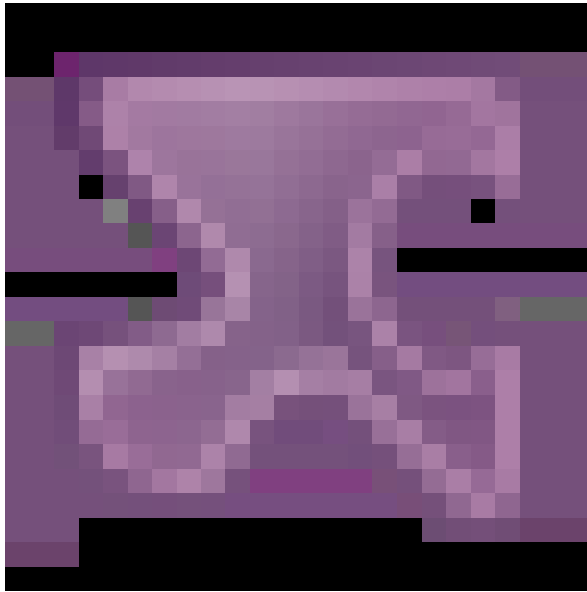
Dvacátý návrh na změnu ústavy byl předložen ministrem životního prostředí a samosprávy Noelem Dempseym ze strany Fianna Fáil 27. dubna 1999. Ke schválení došlo 22. června téhož roku. Většina politických stran nebyla proti návrhu, ale vadil jim především tlak ze strany Fianna Fáil na schválení tohoto zákona (House of the Oireachtas 1999).

V návrhu šlo o implementaci a uznání samosprávy. Došlo k tomu, že ústava jasně uznala výkon samosprávy skrze pravomoci propůjčené státem do rukou zvolených orgánů místní samosprávy. Volební období samosprávných orgánů bylo stanoveno nejdéle na období pěti let (Irishstatutebook 1999).

Toto referendum bylo součástí obnovy, kterou prováděla vláda v rámci zlepšení fungování v oblasti samosprávy a jejího financování. Ukotvení samosprávy v ústavě bylo prvním krokem před dalším upravováním jednotlivých pravomocí a povinností v nižších právních předpisech. Tímto dalo Irsko najevo, že uznává principy místní samosprávy, které byly stanoveny v Evropské chartě místní samosprávy (Wallance 1999). Příprava na strukturu decentralizace byla prováděna také v souvislosti s evropskými dotacemi, které měly zlepšit život občanů v jednotlivých zemích, tak aby se srovnala jejich životní úroveň (Gilmore 1999).

Návrh v referendu schválilo 77,7 % (929 499 hlasů) hlasujících. Proti schválení se vyslovilo 22,3 % (267 368) hlasujících. Tohoto referenda se účastnilo 51,3 % (1 377 229) voličů (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 21 – Samospráva

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

7 Irská referenda v 21. století

Od roku 2000 do roku 2015 se konaly pouze troje volby do dolní komory Parlamentu. První volby do dolní komory v tomto období se konaly v roce 2002. Nejvyšší počet mandátů obdržela Fianna Fáil, která díky voličské podpoře obdržela 81 křesel. Fine Gael si od minulých voleb pohoršila. Ztratila 23 mandátů a v Dáilu zasedlo pouze 31 poslanců. Labour Party získala 21 mandátů. Mezi další politické strany, které se probojovaly do dolní komory, byly – Progressive Democrats (8), Green Party (6), Sinn Féin (5), Ind. Health Alliance (1). Zbýlých 11 křesel získali nezávislí kandidáti. O pět let později se konají další volby do Dáilu, kde Fine Gael, oproti roku 2002 obdržela více mandátů (51). Fianna Fáil získala 78 křesel. Labour Party si udržela 20 poslaneckých mandátů. Mezi další politické strany, které získaly poslanecké mandáty, patřily – Green Party (6), Sinn Féin (4), Progressive Democrats (2). Nezávislí kandidáti obdrželi 5 mandátů (Irish Electionst [nedatováno]).

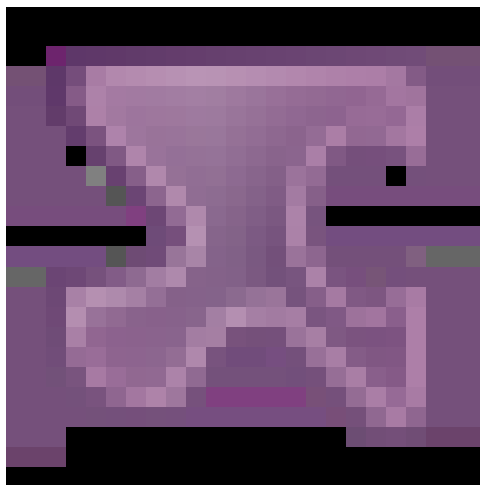
V roce 2011 vyhrála volby do Dáilu Fine Gael a získala tak 76 poslaneckých mandátů. Labour Party obdržela 37 mandátů. Oproti minulým volbám si polepšila o 17 křesel. Fianna Fáil obhájila jen 20 poslaneckých křesel. Mezi další politické strany, které se dostaly do dolní komory Parlamentu, byly – Sinn Féin (14), Socialist Party (2), People Before Profit (2), Workers and Unemployed Action Group (1). Zbýlých 14 míst obdrželi nezávislí kandidáti (Irish Electionst [nedatováno]).

Dvacátý první návrh na změnu ústavy z roku 2001 – Trest smrti

Schválením tohoto návrhu byla zrušena zbývající ustanovení v irské ústavě, která odkazovala na trest smrti. Zrušení těchto ustanovení mělo zabránit jeho opětovnému zavedení. V Oireachtas je nyní zakázáno přijmout jakýkoli zákon, který stanoví trest smrti (Referendum Commission 2001a). Od roku 1954 nebyla soudně popravena žádná osoba, ale ústava dovoľovala provést popravu za určité trestné činy až do roku 1990 a velké množství osob bylo odsouzeno na doživotí (Thornton: 2009). Když se Irsko dostalo pod mezinárodní tlak ze strany organizací, které se zabývají lidskými právy, muselo dojít ke změně legislativy a tím se přiblížilo i k legislativě evropských zemí, kde byl trest smrti zrušen. Návrh podporovala většina politických stran. Návrh byl předložen koalicí Fianna Fáil a Progressive Democrats prostřednictvím ministra spravedlnosti Johna O'Donoghue z Fianna Fáil (House of the Oireachtas 2001a).

Účast při tomto referendu dosáhla pouhých 34,8 %. Návrh byl v referendu schválen 62,1 % (610 455) voličů. Proti návrhu se vyslovilo 37,9 % (372 950) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 22 – Trest smrti

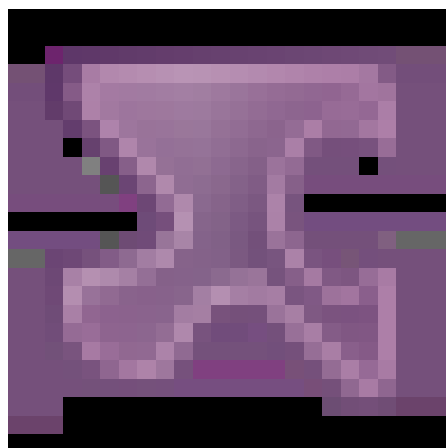

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Dvacátý třetí návrh na změnu ústavy z roku 2001 – Mezinárodní trestní soud

V tomto referendu měli Irové hlasovat, zda chtějí ratifikovat Římský statut Mezinárodního trestního soudu, který byl schválen 17. června 1998 v Římě. Irsko podepsalo Římský statut 7. října 1998. Smluvní strany se zavázaly, že budou stíhat zločiny, kterými bylo dotčeno mezinárodní společenství, potvrdily cíle a zásady Charty Organizace společnosti národů a především vystříhání se hrozby silou nebo použití síly. Mezinárodní soudní dvůr měl podle tohoto návrhu pouze doplňující funkci. Dále zde byl upraven pojem genocidy, zločinu proti lidskosti, ustavení soudu, vztah soudu k Organizaci spojených národů a jiné (Římský statut [1998], Referendum Commission 2001b). Návrh byl předložen Ministrem spravedlnosti Johnem O'Donoghueem, ze strany Fianna Fáil 26. 3. 2001 a schválen byl 1. 5 téhož roku. V této době vládla Fianna Fáil v koalici s Progressive Democrats. Návrh byl podporován většinou politických stran (House of the Oireachtas 2001a).

Účast při tomto referendu byla 34,8 % (997 565). Pro schválení návrhu v referendu bylo 628 695 Irů, tedy 64,2 %. Proti návrhu hlasovalo 35,8 % (350 963) (Elections Ireland [nedatováno]).

Mezinárodní trestní soud

Graf číslo
23 –

Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

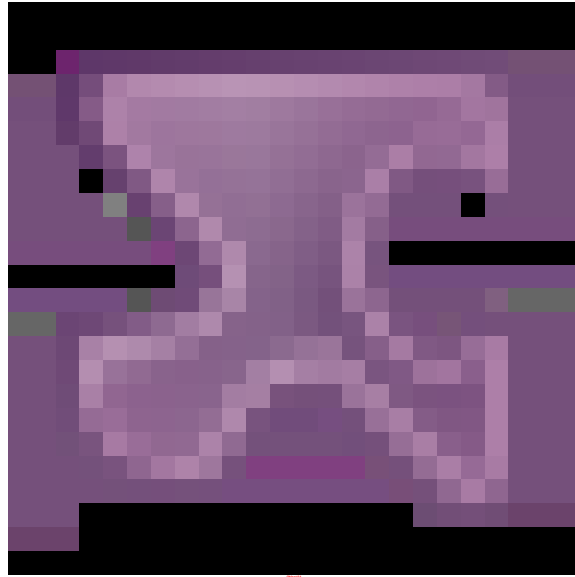
Dvacátý čtvrtý návrh na změnu ústavy z roku 2001 – Smlouva z Nice I.

Vláda předložila 24. návrh dodatku ústavy, který měl umožnit ratifikaci Smlouvy z Nice a s tím spojené doplňující smlouvy o Evropské unii. Smlouva z Nice I. byla schválena 11. prosince 2000, aby upravila institucionální strukturu Evropské unie pro státy, se kterými byly vedeny rozhovory o přistoupení. Smlouva se zabývala otázkami společné zahraniční a bezpečnostní politiky (Referendum Commission 2001c, Chmel-Kust 2008: 26). Dále přizpůsobením velikosti a složení Komise pro nové členy, vážení hlasů v Radě, posílení spolupráce, prosazovala rozhodování kvalifikovanou většinou (258 hlasů). Pro některé státy to znamenalo i omezení počtu zástupců v Evropském parlamentu, což byl jeden z argumentů podporovatelů *No to Nice*. (Šlosarčík 2015: 72-76). Kampaň, která měla návrh podpořit, nebyla vedena příliš odpovědně a nebyly vynaloženy ani vysoké finanční prostředky, což souviselo s přijetím zákona o referendu z roku 1998 (Šlosarčík 2007: 205).

Návrh předložil ministr zahraničí Briana Cowena z Fianna Fáil. Právě Fianna Fáil návrh veřejně podporovala. Další parlamentní strany, které souhlasily s ratifikací této smlouvy, byly - Fine Gael i Labour Party. Politická strana Sinn Féin nebo Green Party jasně vyjadřovaly nesouhlas. Proti ratifikaci stála druhá vládní strana Pokrokoví demokraté v čele s Mary Harney (Šlosarčík 2015: 72-76, House of the Oireachtas 2001b).

Referendum bylo vyhlášeno 7. června 2001. Účast v referendu byla 34,8 % (997 826). Pro schválení bylo 46,1 % hlasujících. Proti návrhu se vyslovalo 53,9 % hlasujících (Elections Ireland [nedatováno]). Na Sevillském summitu bylo Irsko ujištěno, že se bude moci autonomně rozhodnout o zahraniční a bezpečnostní politice EU (Šlosarčík 2015: 77).

Graf číslo 24 – Smlouva z Nice I

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

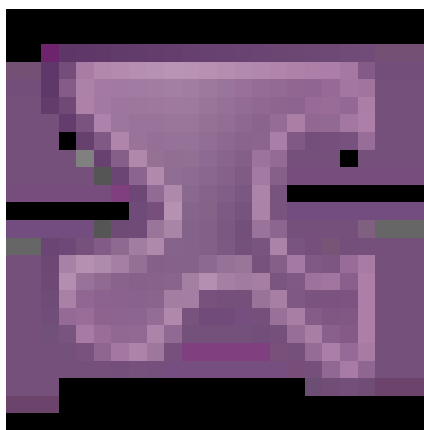
Dvacátá pátá změna ústavy z roku 2001 – Interrupce

Obsah dvacátého pátého návrhu na změnu ústavy obsahoval ustanovení, která by po schválení částečně legalizovala interrupce na území Irské republiky. Zásah lékařů, kteří by z důvodu záchrany života matky přistoupili k přerušení těhotenství, by tak nebyl považován za kriminální zločin (Referendum Commission 2001d).

Návrh na změnu ústavy byl předložen 1. října 2001 ministrem zdravotnictví Micheálem Martinem strany Fianna Fáil (House of Oireachtas 2001a). Toto téma začala znovu veřejně projednávat Working Group již v roce 1997. Tomuto referendu předcházela dlouhá diskuse s odborníky a zástupci ze všech politických stran Parlamentu. V roce 2000 byla vytvořena komise, která se touto otázkou zabývala a vydala tři návrhy změny ústavy, z kterých byla jedna vybrána. Podle dostupných informací v roce 2000 podstoupilo interrupci v zahraničí přibližně 6 500 irských žen. Proti návrhu se postavila Fine Gael, Labour Party, Sinn Féin i Zelení. Referendum se uskutečnilo v březnu 2002, avšak návrh byl odmítnut (Smyth 2017: 21-26).

V tomto případě účast překročila čtyřicet procent, konkrétně se tedy účastnilo referenda 42,9 % (254 175) Irů. Návrh odmítlo 50,4 % hlasujících (629 041). Pro návrh hlasovalo 49,6 % (618 485) hlasujících (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 25 – Interrupce

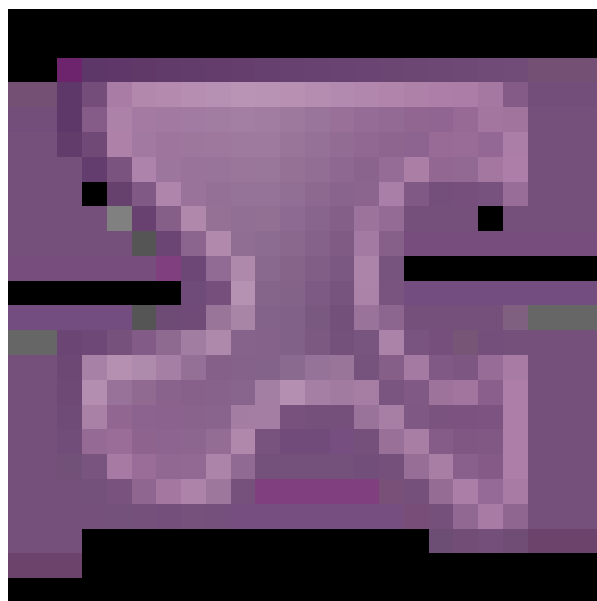
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Dvacátá šestá změna ústavy z roku 2002 – Smlouva z Nice II.

Jelikož v prvním referendu nebyla smlouva z Nice schválena, došlo k znovuotevření tohoto tématu krátce poté, co Fianna Fáil vyhrála volby, ale i přesto stále musela pro získání většiny v Dáilu vládnout s Pokrokovými demokraty (Šlosarčík 2015:78). Mezi negativní aspekty, které mohly hrát roli při neschválení návrhu smlouvy z Nice v roce 2001 patřily – navrhované změny v členství v Evropské komisi, změny v rozhodovacím procesu v Radě EU, zabývala se aspekty bezpečnosti a obrany aj. (Referendum Commission 2002). Díky vyjednávání a ochotě vyjednat ze strany států Evropské unie byla vydána Sevillská deklarace, jež garantovala jednotný postoj těchto států vůči Irské republice v otázkách neutrality, společné zahraniční a bezpečnostní politiky (Šlosarčík 2007: 208-209). Mezi parlamentní strany, které nadále podporovaly ratifikaci této smlouvy, byly Fianna Fáil, Fine Gael, Labour Party, Progressive Democrats, stejně jako tomu bylo u referenda z roku 2001. Proti přijetí byly Green party, Sinn Féin nebo Workers party (Harmsen - Spiering 2005 123). Důležitou roli zde sehrála i osvěta Komise pro referendum, která prováděla informační kampaň týkající se registrace v referendu, aby tím povzbudila irské občany účastnit se referenda (Šlosarčík 2007: 209). Návrh předložil ministr zahraničí Brian Cowen z Fianna Fáil (House of the Oireachtas 2002).

Smlouva z Nice II. byla schválena 62,9 % (906 317) hlasujících. Proti se vyslovilo 37,1 % (534 887) hlasujících. Účast ve všelidovém hlasování byla 49,5% (1 446 588) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 26 – Smlouva z Nice II.

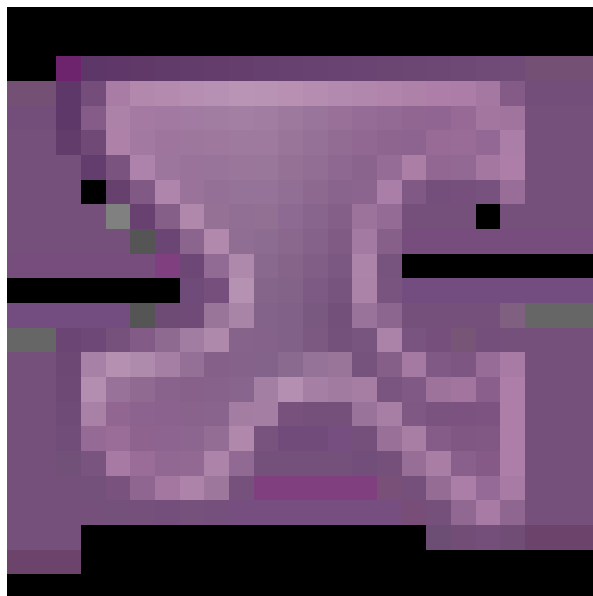
Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Dvacátý sedmý návrh změny ústavy z roku 2004 – Občanství

Tento návrh stanovoval nabytí irského občanství v případě, že v době narození jeden z rodičů byl irským občanem nebo byl oprávněn být irským občanem (Referendum Commission 2004). Všelidové hlasování bylo vyvoláno v reakci na zvýšený příchod neirských žen, které cestovaly do Irské republiky za účelem porodu. Děti narozené na území irské republiky, se tak stávaly automaticky irskými občany. Jednalo se o dopad některých ustanovení Anglo-irské smlouvy, která svou ratifikací uzákonila získání irského občanství narozením na ostrově. Účelem dvacátého sedmého návrhu bylo zamezit tomuto vedlejšímu produktu Anglo-irské smlouvy. Politické strany, které nepodporovaly tento návrh a situaci viděly jinak, byly Labour Party, Sinn Fein nebo Green Party (BBC NEWS 2004). Ministr McDowell ujistil irské občany, že návrh nebude mít reciproční účinek a ubezpečil je, že se jedná jen o změnu legislativy, nikoli cílenou diskriminaci (McKenna 2004). Návrh předložil ministr spravedlnosti Michael McDowell, který byl předsedou Progressive Democrats. Ke schválení návrhu došlo 23. června téhož roku (House of Oireachtas 2004).

Účast v referendu byla 60,3 % (1 713 657). Pro schválení návrhu hlasovalo 79 % voličů (1 167 599). Proti se vyslovilo 21 % (309,728) hlasujících (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 27 - Občanství

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

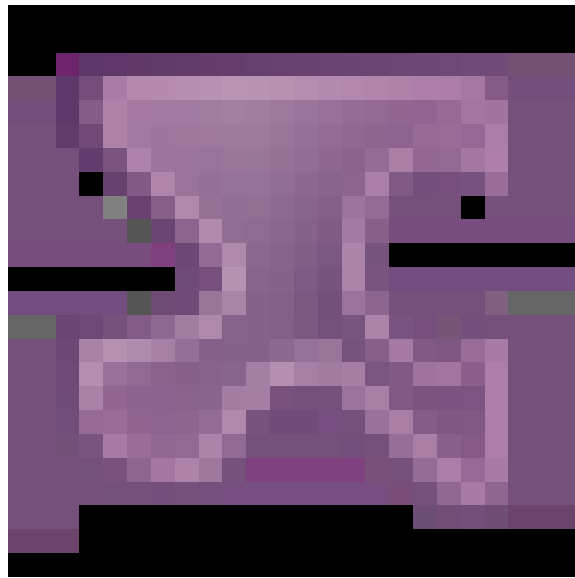
Dvacátý osmý návrh na změnu ústavy z roku 2008 – Lisabonská smlouva

Irská republika, jako jediný stát, schvaloval tuto smlouvu v referendu, jelikož to tak stanovila samotná ústava (Šlosarčík 2015–80). Tato smlouva měnila řízení Evropské unie a jednotlivé činnosti, zaváděla symbolické změny v terminologii. Na základě této smlouvy nemělo dojít k zrušení zakládajících smluv, ale pouze ke změnám v jejich číslování či k pozměnění názvu smlouvy o Evropském společenství za Smlouvu o fungování Evropské unie (Referendum Commission 2008, Šlosarčík 2015: 81).

Vláda složená se zástupců Fianna Fáil, Progressive Democrat a Green Party, připravila návrh ústavní novely, která byla předložena ministrem zahraničí Dermontem Ahernem ze strany Fianna Fáil. Schválení této mezinárodní smlouvy bylo podporováno jak ze strany koaliční vlády, tak ze strany Fine Gael, Labour Party. S ratifikací této smlouvy nesouhlasila strana Sinn Féin (Šlosarčík 2015: 81). Senátor z politické strany Sinn Fein, Pearse Doherty, osočil politické strany za to, že příliš podléhají vlivu Evropské unie a nevykládají úplné znění Lisabonské smlouvy (SinnFéin 2008). Podle názorů některých konzervativních odpůrců by mohlo dojít na základě přijetí této smlouvy k legalizaci umělého přerušování těhotenství, prostituce či tvrdých drog. (Šlosarčík 2015: 81).

Návrh byl ve všelidovém hlasování odmítnut 53,4 % (862 415) hlasujícími. Pro schválení hlasovalo 46,6 % (752 451) hlasujících. Účast referendu byla 53,1 % (1 621 037) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 28 – Lisabonská smlouva

(Vytvořeno autorkou textu na základě Elections Ireland [nedatováno]).

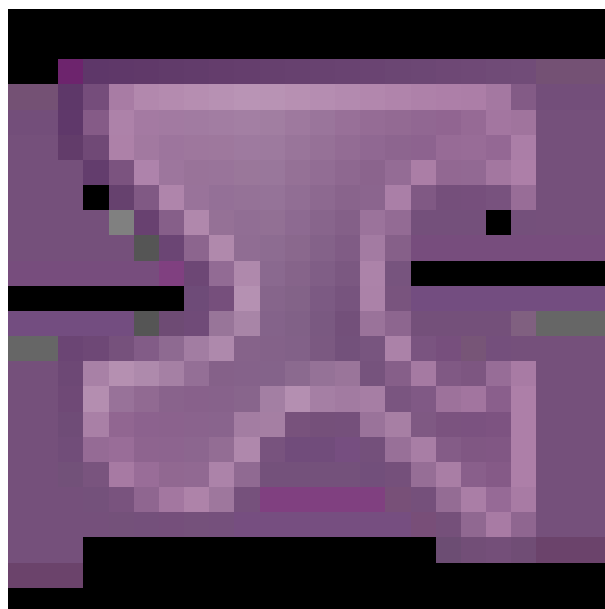
Dvacátý osmý návrh změny ústavy z roku 2009 – Lisabonská smlouva II.

Na Irsko byl vyvíjen tlak, aby bylo referendum opakováno, stejně jako tomu bylo u Smlouvy z Nice. Na Bruselském summitu Evropské rady, který se konal v roce 2009, si Irsko vymohlo výjimky ve sporných bodech Lisabonské smlouvy, které se týkaly neutrality, daňové politiky, etických, rodinných a sociálních otázek, ale jen v případě, že se referendum o schválení Lisabonské smlouvy bude opakovat (Šlosarčík 2015:85). Po šestnácti měsících došlo znovu k nastolení návrhu na schválení Lisabonské smlouvy (Referendum Commission 2009). Irský premiér ujistil veřejnost, že představitelé Evropské unie mu poskytnou záruky, že přijetím této smlouvy nebude ohrožena irská neutralita a oblast týkající se daní a interrupcí zůstane výhradně v rukou Irska (The Telegraph 2009).

Pro neschválení předloženého návrhu byla Sinn Féin a ultra-Catholic right. Schválení návrhu podporovala – Fine Gael, Labour Party a Fianna Fáil, která vládla v koalici s Progressive Democrats a Green Party (The Guardian 2008). Návrh předložil ministr zahraničí Dermot Ahern z politické strany Fianna Fáil. V této době se také začíná projevovat ekonomická krize, která zasáhla i eurozónu (Šlosarčík 2015: 88).

Po opětovném předložení návrhu byla Lisabonská smlouva schválena 67,1 % (1 214 268). Účast byla 58%. Proti schválení návrhu hlasovalo 32,9 % voličů (594 606) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 29 – Lisabonská smlouva II

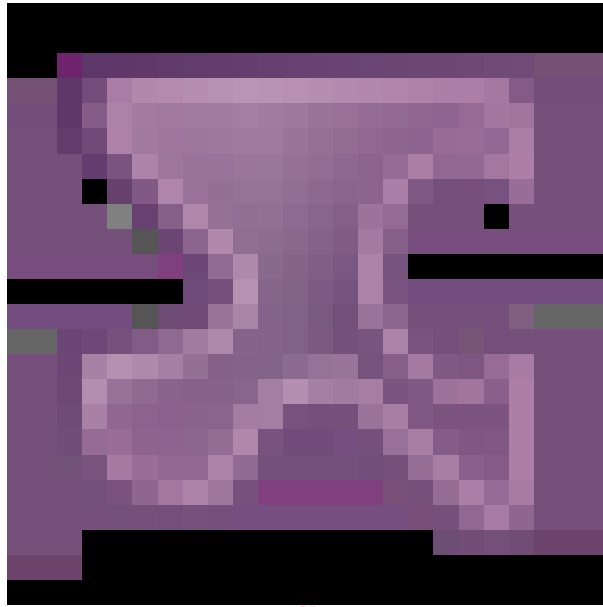
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Dvacátý devátý návrh na změnu ústavy z roku 2011 – Platy soudců

Ekonomická krize, jež se negativně projevila i na irské ekonomice, přinutila vládu udělat škrty ve státním rozpočtu, a také byla důvodem pro úpravu ústavy v oblasti nezávislého soudnictví (Kelleher 2011 l). V této době vládla v Irsku Fine Gael v koalici s Labour Party, které porazily ve volbách Fianna Fáil. Pozměňovací návrh předložil ministr spravedlnosti Alan Shatter ze strany Fine Gael (House of the Oireachtas [nedatováno]). Návrh stanovil, že vláda bude moci zasáhnout do platů soudců, ale jen v případě, že tak bude činěno ve veřejném zájmu (Referendum Commission 2011). Jedním z hlavních argumentů pro nepřijetí byla možnost zasahování do nezávislosti soudů, které by mohly být ovlivňovány jednotlivými vládami právě skrze tuto ústavní klauzuli. Veřejnost návrh neodmítala, jelikož v této době bylo pro ni přednější zajištění ekonomické stability. Proti návrhu se vymezovali především členové právnické komory, kteří volali po zachování nezávislého soudnictví (Kelleher [nedatováno l]). Ministr spravedlnosti řekl, že by se snížením platů mohlo ušetřit až 5,5 milionů eur ročně, což byl jeden ze silných argumentů, pokud si uvědomíme, že se Irsko nacházelo v době ekonomické recese (Freeman 2011).

Ve všelidovém hlasování bylo 79,7 % (1 393 877) hlasujících pro schválení návrhu. Proti se vyslovilo 20,3 % (354 134) voličů. Účast v referendu byla 56% (1 785 707) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 30 – Platy soudců

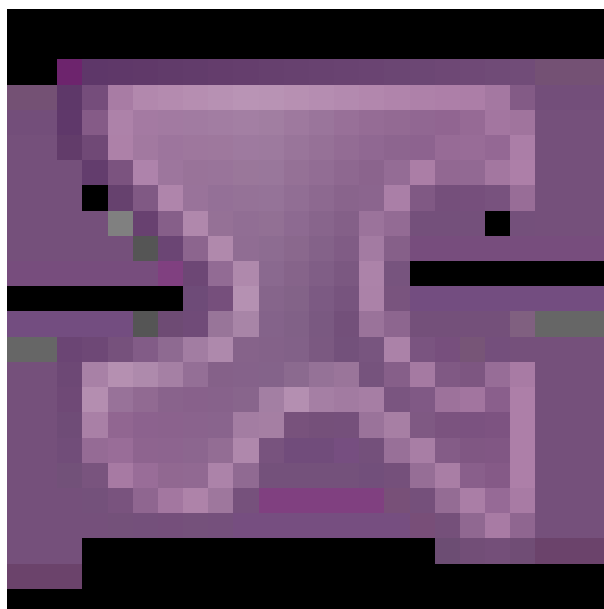
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Třicátý návrh na změnu ústavy z roku 2011 – Šetření v Parlamentu

V tomto návrhu byla předložena změna ústavy ohledně předání pravomocí Dáilu a Senátu, kteří by mohli provést šetření jakékoli záležitosti veřejného zájmu. Pokud by došlo k šetření, by bylo možné, aby si jednotlivé komory mohly provést zjištění ohledně chování dané osoby (Referendum Commission 2011). Návrh předložil ministr pro veřejné finance Brendan Howlin z Labour Party. Prohlásil, že tento zákon vrátí zpět průhlednost irské politiky (Howlin 2013, (House of Oireachtas 2011)).

Proti návrhu hlasovalo 53,3 % (928 175) irských občanů. Pro hlasovalo pouhých 46,7 % (812 008) Irů. Účast v tomto referendu byla 55,9% (1 785 208) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 31 – Šetření v Parlamentu

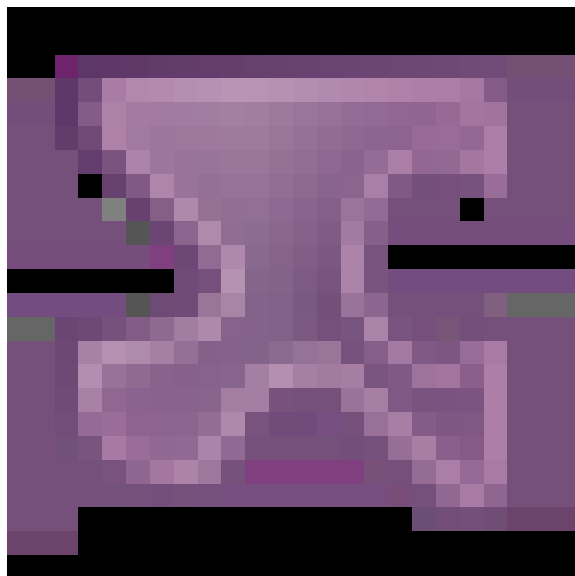
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Třicátý návrh změny ústavy z roku 2012 – Monetární unie

Takzvaný Fiskální pakt byl zvláštní mezinárodní smlouvou, která nemusela být přijata všemi členskými státy, postačilo schválení pouhých 12 členů. Forma schvalování této mezinárodní smlouvy byla přenechaná na rozhodnutí jednotlivých signatářů (Šlosarčík 2015: 90). Tento pakt delegoval na orgány Evropské unie pravomoc kontrolovat dodržování jednotlivých rozhodnutí a v případě zjištění pochybení, dovoluje příslušnému orgánu tento stát potrestat finanční pokutou. Pro ekonomickou stabilitu v Evropské unii bylo zapotřebí zavést větší kontrolu v rámci rozpočtů jednotlivých států. Státy by měly udržovat vyrovnaný nebo přebytkový rozpočet a dále pro tuto fiskální politiku by měly schválit příslušné zákony (Referendum Commission 2012). Návrh předložil ministr spravedlnosti Eamon Gilmore z Labour Party (Europeanmovement 2012). Politické strany Fine Gael a Labour Party nahradily dosavadní Fianna Fáil v čele vlády. Všechny tyto politické strany souhlasily s přijetím Fiskálního paktu a chápaly jej jako „smlouvu o stabilitě“, která jim napomůže při získávání transferů z Evropského stabilizačního mechanismu a získání lepšího postavení v rámci Evropské unie jako spolehlivého člena ve společenství (Šlosarčík 2015: 90–93). Proti tomuto návrhu se vytvořila opozice, kterou tvořila strana Sinn Féin a United Left Alliance. Kampaň pro schválení návrhu v referendu vedly strany Fine Gael a Labour Party v čele s ministrem zemědělství Simonem Coveneyem (Fine Gael) a ministrem sociálních věcí Joanem Burtonem (Labour Party). Další politickou stranou, která podporovala návrh, byla Fianna Fáil (European movement 2012).

Irská republika podepsala fiskální pakt v březnu 2012. Pro návrh ve všelidovém hlasování se vyslovilo 60,3 % (955 091). Proti návrhu se postavilo 39,7 % (629 088) hlasujících. Účast v referendu byla 50,6% (1 591 385) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 32 – Monetární unie

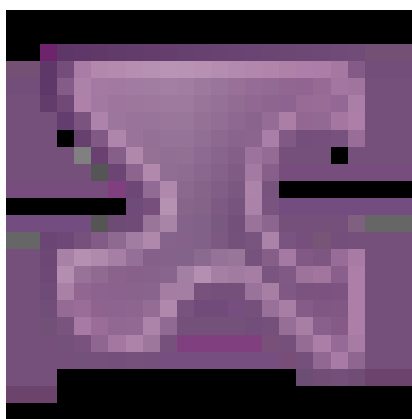
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Třicátý první návrh změny ústavy z roku 2012 – Práva dětí

Návrh změny ústavy předložila Frances Fitzgerald *Minister for Children and Youth Affairs* 16. 9. 2012 (House of Oireachtas 2012). Návrh potvrzoval práva všech dětí na jejich obhajobu, dobrovolné umístění pro adopci, adopce dětí, oblast poručenství a opatrovnictví a vše musí být podle návrhu činěno v zájmu dítěte. Pokud to věk a vyspělost dítěte dovoluje, má být brán zřetel na jeho názor (Referendum Commission (2012), House of Oireachtas 2012). Na základě tohoto ustanovení by mohlo dojít po odebrání dětí rodičům v zákonem stanovené lhůtě a splněním zákonných povinností k předání dítěte k adopci. Výsledek referenda byl napaden u Nejvyššího soudu, a proto tento návrh byl přijat jako zákon až 28. dubna 2015 (Department of Children and Youth Affairs [nedatováno]). Dne 10. 11. 2012 spustila politická strana Fine Gael kampaň na podporu schválení referenda, byla ochotna investovat do kampaně 150 000 euro (Hyland 2012). Znění návrhu podporovaly i opoziční strany Fianna Fáil, Sinn Féin. Mluvčí Sinn Féin označil referendum za velmi významné, protože začlenění práva dětí do ústavy (House of Oireachtas 2012). Návrh byl schválen 2. 10. 2012 (House of Oireachtas 2012).

Návrh změny irské ústavy byl v referendu schválen 58 % (615 731). Proti návrhu se vyslovilo 42 % (445 863) hlasujících. Účast v referendu byla 33,5 % (1 066 239) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 33 – Práva dětí

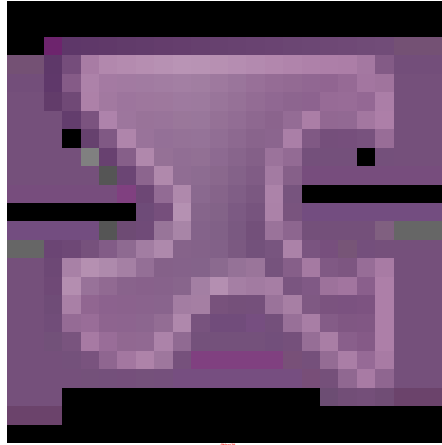
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Třicátý druhý návrh na změnu ústavy z roku 2013 – Zrušení Senátu

Návrh obsahoval konkrétní uvedení jednotlivých částí a odstavců ústavy, které by byly zrušeny v případě schválení referenda, a tím by horní komora ztratila jakékoli legislativní zakotvení. Senát by byl zrušen po dalších celostátních volbách před prvním zasedání do nového Dáilu. Návrh předložil premiér Enda Kenny z politické strany Fine Gael (House of the Oireachtas 2013).

Pro zrušení senátu bylo používáno několik hlavních argumentů, zejména velmi nákladné financování této komory, které je podle některých tvrzení považováno za plýtvání penězi. Další argument pro zrušení senátu byl spojen přímo se samotnými senátory, kteří jsou označováni za nepotřebné politiky, kteří byli nastrčeni mocnými lidmi. Někteří občané chápaly senátory jako osoby, které se nedostaly do Dailu, případně ho musely opustit. Stejně jako se lišily názory na zrušení senátu, tak byly odlišně prezentovány cifry finančních prostředků vynaložených ze státního rozpočtu na fungování Senátu. Kritici Senátu uváděli, že ročně se na fungování horní komory vydává přes 20 milionů euro. Zastánci zachování Senátu, uváděli mnohem nižší částku to 7 milionů euro. Většina velkých politických stran, kromě Fianna Fáil, podporovala vyhlášení tohoto referenda (Dowd 2013). Návrh koaliční vlády Fine Gael a Labour Party byl podporován stranou Sinn Féin, avšak voliči se vyslovili pro zachování senátu, který existuje více jak 90 let. Přesto, že v této době mělo právo se účastnit referenda více jak 3 miliony lidí, účast byla velmi nízká (BBC 2013).

Proti návrhu se vyslovilo 51,7 % (634 637) hlasujících. Pro schválení hlasovalo 48,3 % (591 937) voličů. Účast v tomto referendu byla 39,2 % (Elections Ireland [nedatováno]).

**Graf číslo
34 –
Zrušení
Senátu**

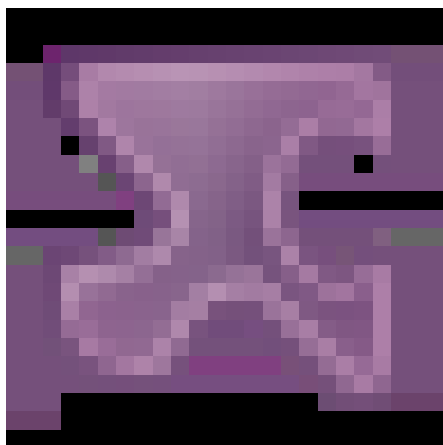
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Třicátý třetí návrh změny ústavy 2013 – Odvolací soud

Tato pozměňovací norma navrhovala zřízení odvolacího soudu, vymezení jeho pravomoci. Soud měl být odvolací instancí i v případě rozsudků Nejvyššího soudu. Navržená novela se dotkla i stávajících klauzulí v ústavě i zákonech, které regulují systém soudnictví – výčet soudců, jejich platbu, věk a penze, ke kterým byl přidán seznam nových soudců. Návrh obsahuje i datum zřízení samotného soudu. Návrh předložil ministr spravedlnosti Alan Shatter (Finne Gael), avšak k vypracování návrhu došlo ještě za doby minulé vlády. (Department of Justice and Equality 2013). Vytvořením nového soudu by se snížila agendy Nejvyššího soudu, kde se na zahájení řízení čekalo až čtyři roky. Avšak zřízením tohoto soudu by nezaniklo právo prezidenta předat návrh zákona Nejvyššího soudu k přezkoumání. Podle analýzy ministerstva spravedlnosti by výdaje na odvolací soud mohly být 2–3 miliony euro ročně (O'Carroll 2013). Dalším důvodem schválení této normy byla potřeba modernizace stávajícího soudního systému. Tento návrh oficiálně podporovaly parlamentní strany: Fine Gael, Labour Party, Fianna Fáil a Sinn Féin, tedy čtyři nejsilnější politické subjekty v Parlamentu (O'Connell, Hugh:2013).

Pro schválení návrhu se vyslovilo 65,2 % (795 008) hlasujících. Proti návrhu hlasovalo 34,8 % (425 047) hlasujících. Účast v tomto referendu byla 39,2% (1 240 135) (Elections Ireland [nedatováno]).

Graf číslo 35 - Odvolací soud

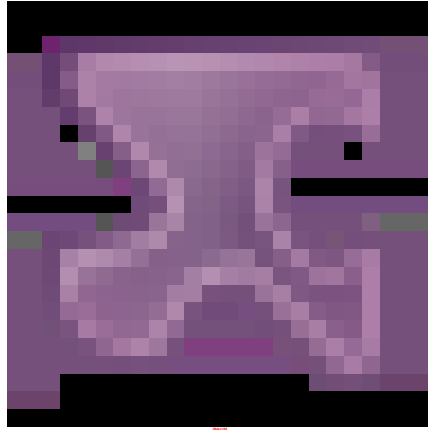
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Třicátý čtvrtý návrh na změnu ústavy z roku 2015 – Rozvody

Návrh předložila Frances Fitzgerald, ministryně spravedlnosti (Fine Gael). Ke schválení samotného návrhu došlo 19. 8. 2015 (House of the Oireachtas 2015a). V tomto referendu se jednalo o schválení návrhu, který uznával stav manželský i v případě, že se jedná o dvě osoby stejného pohlaví (The Irish Times: 2015). Fianna Fáil návrh podporovala a spustila kampaň pro schválení, což potvrdil i tehdejší leader strany Micheál Martin (Fianna Fáil: 2015). Vyvolání diskuse na toto téma do jisté míry napomohlo i přiznání ministra zdravotnictví na počátku kampaně pro uznání statutu manželství stejného pohlaví, Lea Varadkara (Fine Gael) k homosexuální orientaci (Farrell: 2015). Podporu tomuto návrhu vyslovil i ministr pro podnikání Gerald Nash z Labour Party a dodal, že i přesto, že se v zemi ke katolické víře hlásí většina obyvatel, stává se z Irska otevřená, tolerantní liberální demokracie. Návrh byl jasně odmítán katolickou církví, jelikož podle ní je primárním účelem manželského svazku zakládání rodiny a plození dětí. Irský arcibiskup Michael Neary označil tento počín za znevážení role matky a otce při výchově dětí, jelikož katolická církev uznává pouze manželství mezi mužem a ženou. Přesto veřejně tento návrh podpořili i někteří duchovní (Zbránková: 2015).

Účast v tomto případě byla 60,5% (1 949 725). Pro návrh se vyslovilo 62,1 % (1 21 607) hlasujících. Proti návrhu hlasovalo pouze 37,9 % (734 300) Irů (Elections Ireland [nedatováno]).

**Graf číslo
36 –
Legalizace
manželství**

homosexuálních párů

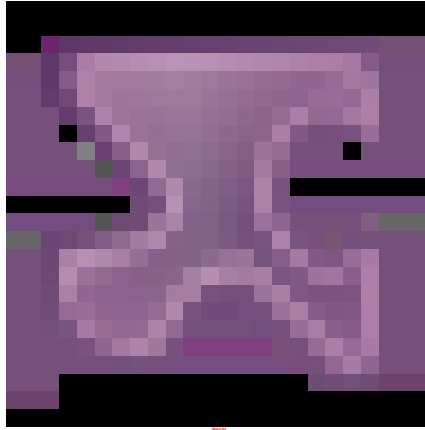
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

Třicátý pátý návrh na změnu ústavy z roku 2015 – Pasivní volební právo prezidenta

Návrh číslo 35 byl předložen ministrem pro životní prostředí Alanem Kellym z Labour Party. V tomto návrhu se jednalo o pozměnění ústavy, které se týkalo snížení věku prezidenta Irské republiky na 21 let ze stávajících 35 let (Houses of the Oireachtas 2015). Účinností tohoto návrhu by byl změněn článek 12, odstavec 4, oddíl 1 Ústavy, jež definovala věk 35 let jako jedno z kritérií kandidatury na prezidenta. V současné verzi existuje překladatelský rozdíl, podle kterého může být v anglickém textu navržena osoba na funkci hlavy státu ve věku 34 let, ale v irském textu se jasně stanovuje minimální věk na 35. Argumentem pro schválení referenda bylo, že při hlasování v referendu postačí věk 18 let a pasivní volební právo je do obou komor 21 let, tudíž na úřad prezidenta by mohl být věk účastníka snížen. Protiargumentem bylo, že věk 21 let je příliš nízký na tuto pozici, jelikož podle některých názorů takto mladý člověk nemá dostatek zkušeností, soudnosti, vyspělosti a moudrosti. Dále přesto, že disponuje minimálními pravomocemi, má prezident právo rozpustit Dáil, předat návrhy zákonů Nejvyššímu soudu pro rozhodnutí o ústavnosti (The Irish Times 2015).

Účast v tomto referendu byla 60,5%. Proti schválení návrhu hlasovalo 73,1 % voličů (1 412 602). Pro schválení návrhu hlasovalo pouhých 26,9 % (520 868) hlasujících (Elections Ireland [nedatováno]).

prezidenta

**Graf
číslo 37 –
Pasivní
volební
právo**

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Elections Ireland [nedatováno]).

8 Vyhodnocení referend podle jednotlivých tematických okruhů

Na základě předchozích kapitol budu porovnávat úspěšnost jednotlivých referend, která se konala od roku 1937 do roku 2015. Pro tuto analýzu budu primárně pracovat s výsledky jednotlivých referend a procentuální účastí u každého z nich. Zaměřím se především na to, zda došlo v daných případech ke schválení návrhu či nikoli a který politický subjekt dané téma navrhl. Pro zpřehlednění analýzy jednotlivých referend je rozdělím do tří tematických okruhů. Tyto okruhy se budou věnovat sociálním tématům, evropské integraci a institucionálním tématům. Zpracovaná referenda v hlavní části této práce jasně prokázala, že hlavní tři vládnoucí strany, které se střídaly u moci, byly nejčastějšími iniciátory těchto referend. Mezi politické strany, které se zasloužily o změnu ústavy, patřily Fianna Fáil, Labour Party a Fine Gael. Jeden návrh na změnu ústavy byl předložen i politickou stranou Progressive Democrats. Je důležité podotknout, že počet referend nesouhlasí s předloženými návrhy. Je to zapříčiněno tím, že v některých případech docházelo k schválení několika návrhů v rámci jednoho referenda, a proto můžeme nalézt vyšší počet předložených návrhů, než počet konaných referend. Dále je počet konaných referend odvozen od položených otázek, na které Irové ve všelidovém hlasování odpovídali.

Institucionální tematický okruh

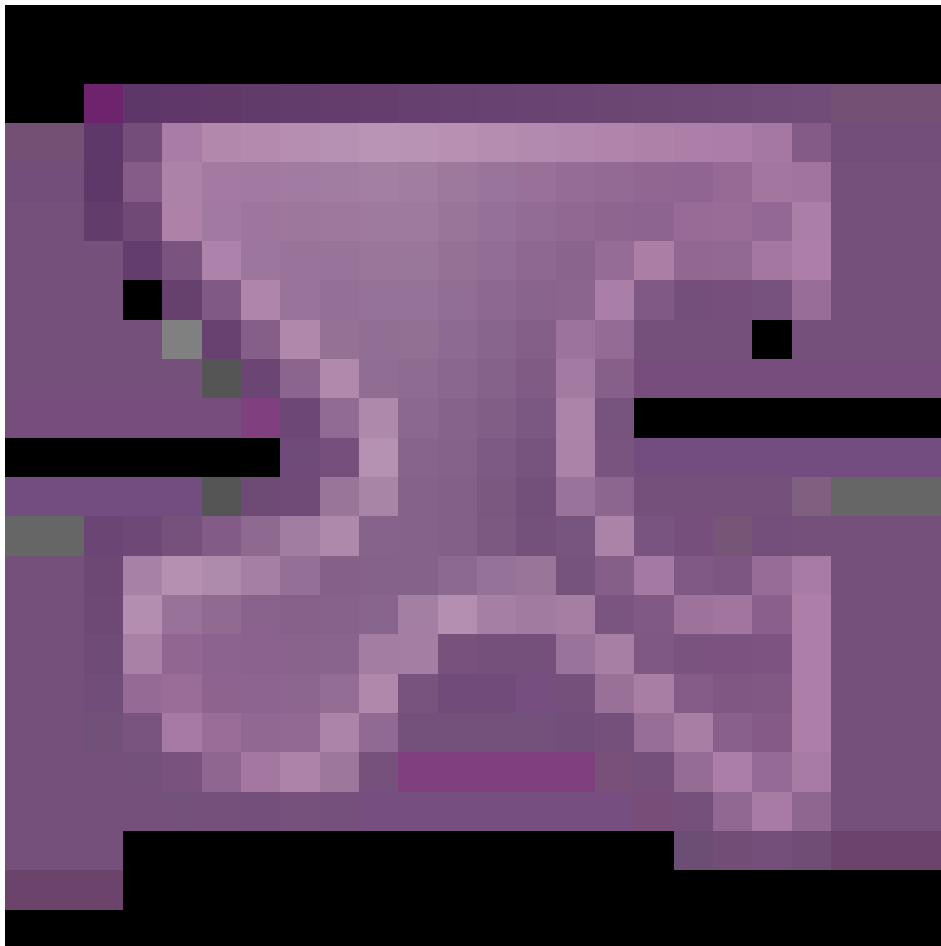
U institucionálních témat můžeme pozorovat rozličnou volební účast, která se pohybuje v průměru okolo 50 %. Celkově do této tematické oblasti můžeme zařadit 17 návrhů, které předložily politické strany Fianna Fáil, Labour Party a Fine Gael. Nejvyšší účast v rámci tohoto tématu byla koncem 60. let, kdy byly předloženy dva návrhy na změnu ústavy a to Návrh na změnu volebního systému a Návrh na změnu volebních obvodů, kdy se všelidového hlasování zúčastnilo 65,8 % Irů. Nejnižší účast ve všelidovém hlasování byla v roce 1979, kdy mělo dojít ke změně ve volbě 6 senátorů do Horní komory parlamentu. Tohoto referenda se účastnilo pouze 28,6 % obyvatel Irské republiky, kteří splňovali zákonné podmínky účasti v referendu.

Politickou stranou, která se nejvíce podílela na vyhlášení institucionálních referend, byla stran Fianna Fáil, jež předložila celkem 9 ústavních návrhů. Pouze tři návrhy na změnu ústavy z tohoto tematického okruhu nebyly ve všelidovém hlasování schváleny. Jednalo se o Návrh změny volebního systému (1959), proti kterému bylo 51,8 % Irů. Dále Návrh změny volebního systému z roku 1968, kdy s tímto návrhem nesouhlasilo 60,8 % hlasujících. Třetí návrh, který nebyl schválen, se týkal změny volebních obvodů z roku (1968). Proti návrhu se vyslovilo 60,8 % Irů. Jednalo se o ty změny, které měly zaručit straně Fianna Fáil vysokou voličskou podporu. Zbýlých osm referend obyvatelé Irské republiky schválili. Jednalo se o Snížení aktivního volebního právo (1972), Změna volby Senátorů do Horní komory Parlamentu absolventy univerzit (1979), Zveřejnění diskusí z jednání vlády (1997). Mezi neočekávanější návrhy na doplnění ústavy byla Velkopáteční dohoda (1998), jež byla schválena 94,4 % Irů při 56,3% účasti. Další návrhy na vyhlášení referenda, která předložila Fianna Fáil, se týkaly Samosprávy (1999) a Mezinárodního trestního soudu (2001).

Labour Party předložila 4 návrhy na změnu ústavy. Návrh rozšíření volebního práva (1984), byl schválen 75,4 % hlasujících. V roce 2012 předložila tato strana návrh, který se týkal schválení Fiskálního paktu, který byl v referendu přijat 60,3 % hlasujících. Další návrh, který Labour Party přesložila, se věnoval

šetření parlamentu (2011). V referendu byl odmítnut více jak 50 % hlasujících. Zatím poslední předložený návrh na změnu ústavy touto stranou, byl předložen v roce 2015 (pasivní volební právo prezidenta), byl odmítnut 73,1 % hlasujících.

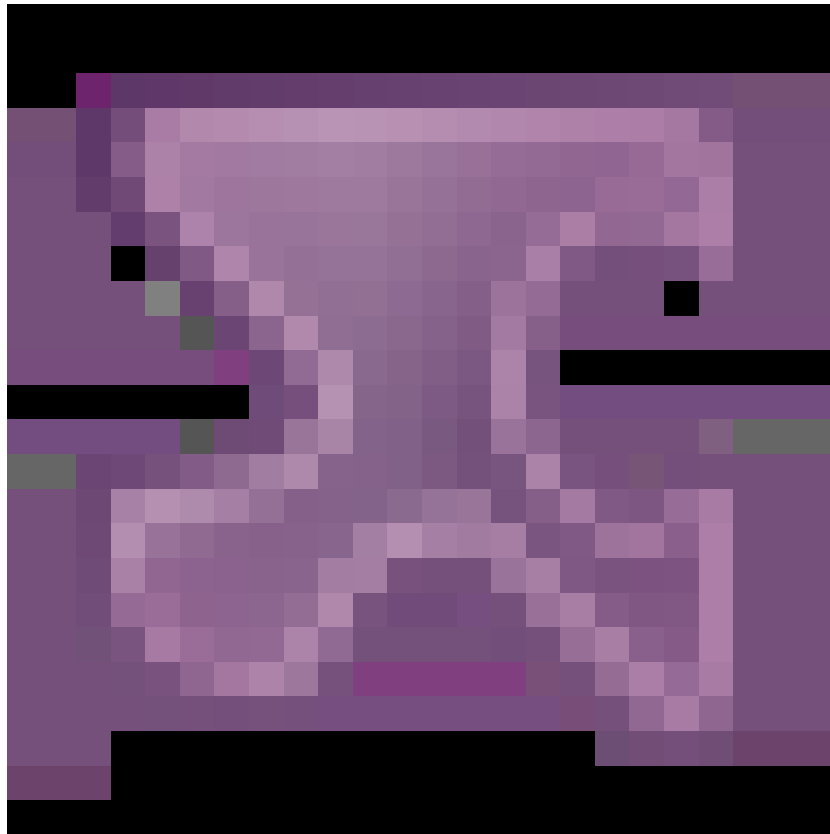
Fine Gael v institucionální oblasti předložila stejně jako Labour Party 4 návrhy na změnu irské ústavy. První návrh byl předložen v roce 1996. Týkal se změny kaucí a v referendu a pro schválení hlasovalo 74,8 % Irů. V roce 2011 předložila návrh, který se věnoval změnám platů soudců. Návrh byl schválen 79,7 % hlasujících. Další návrh předložený touto stranou se týkal zřízení Odvolacího soudu (2012). Pro schválení návrhu se vyslovilo 65,2 % hlasujících. Jedniny návrh, který v referendu nebyl schválen a byl předložen touto stranou se věnoval zrušení Senátu (2013). Proti hlasovalo 51,7 % Irů.

Graf číslo 38 – Institucionální témata (1958-1999)

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Irish Election[nedatováno])).

Graf číslo 39 – Institucionální témata (2001-2015)

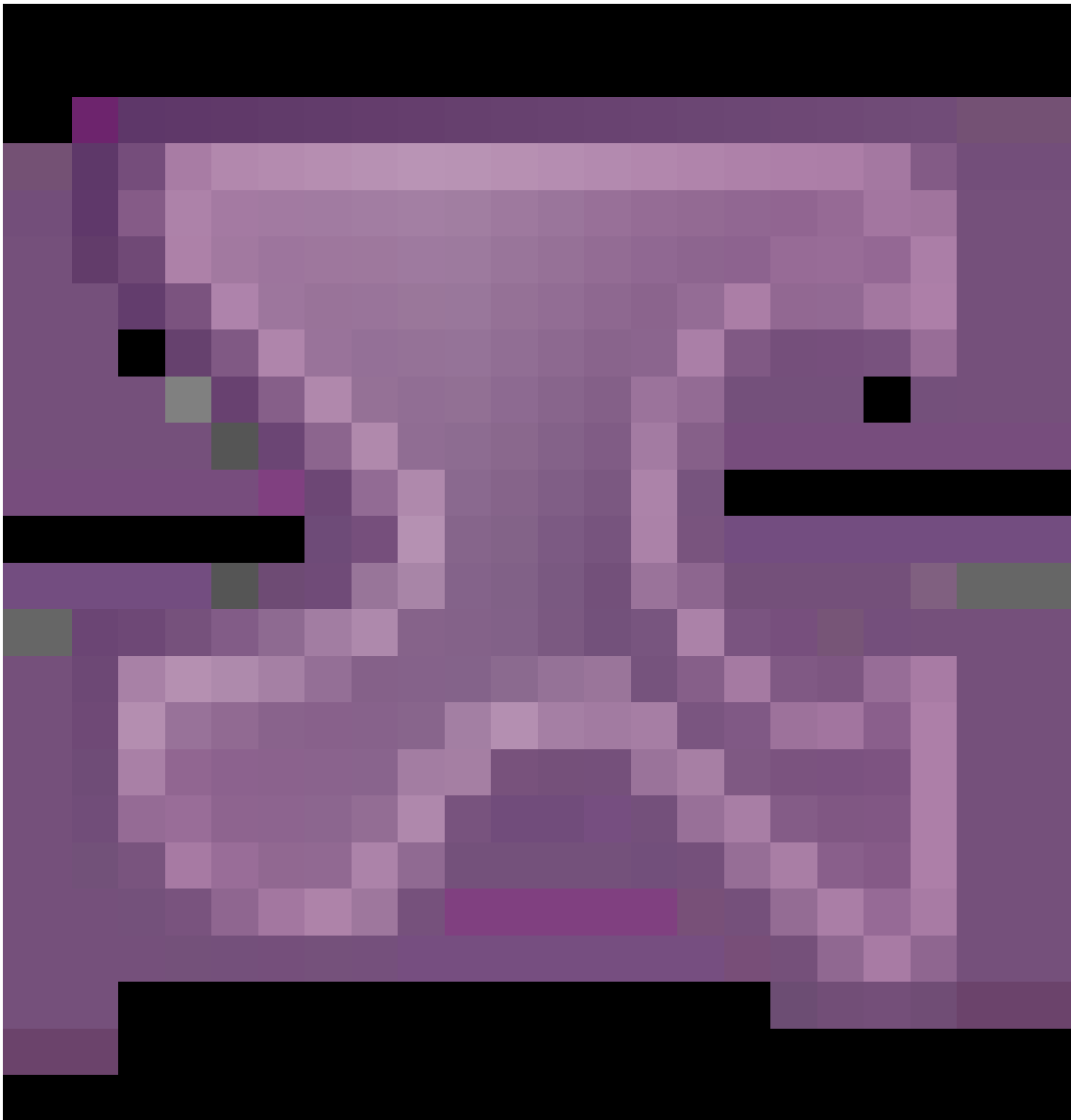
(Vytvořeno autorkou textu na základě (Irish Election[nedatováno]).

Okruh témat evropské integrace

Od vstupu do Evropského společenství jsou součástí ústavy Irské republiky i zakládající smlouvy, které jsou svalovány v referendu. Nejvyšší účast při všelidovém hlasování v tomto okruhu byla při vstupu do evropského společenství v roce 1971, kdy se pro vstup vyslovilo 83,1 % Irů při 70,9% účasti. Nejnižší voličská účast byla při referendu z roku 2001, kdy měla být schválen Smlouva z Nice I. Všelidového hlasování se účastnilo pouze 34,8 %. Voličská účast se v této tematické oblasti pohybovala v průměru okolo 50 %. Všechny návrhy, které byly přeloženy v rámci tohoto okruhu, byly posléze schváleny. Kvůli schválení Smlouvy z Nice a Lisabosnké smlouvy byla vyhlášena čtyři referenda. Návrhy změn ústavy týkajících se těchto smluv byly v referendu schváleny až při opětovném vyhlášení referenda.

Strana Fianna Fáil předložila z tohoto tematické okruhu všechny návrhy na změnu ústavy. Jednalo se o přistoupení k Evropskému společenství (1971), které schválilo 80,1 % hlasujících, při 70,9% účasti. Další změna ústavy předložena Fiaanou Fáil byl Jednotný evropský akt (1987), který schválilo 69,9 % hlasujících, při 44,1% účasti. Třetí návrh se týkal Smlouvy o Evropské unii (1992), která byla schválena 69,1 % hlasujících, při 57,3% účasti. Poslední změna, která byla schválena při prvním referendu se týkala Amsterodamské smlouvy (1998). Návrh byl schválen 61,7 % hlasujících. Smouvu z Nice I (2001) podpořilo pouze 46,1 %. Smlouva z Nice II (2002) byla schválena 62,9 % hlasujících. Návrh týkající se Lisabonské smlouvy I.(2008), byl odmítnut a druhý návrh, který se týkal této smlouvy bal chválen v roce 2009 67,1 %.

Graf číslo 40 – Evropská integrace

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Irish Election[nedatováno]).

Společensky tematické okruhy

Společenská témata jsou jedním z nejkontroverznějších oblastí v rámci změn irské ústavy. Je to zapříčiněno několika faktory a to vlivem katolické církve na politické dění, konzervativní společností v Irsku a také samotnými politickými stranami. Celkem se v tomto tematickém okruhu hlasovalo o 13 změnách, které návrhy politické strany Fianna Fáil, Labour Party, Fine Gael a Progressive Democrats. Nejnižší voličská účast byla u všelidového hlasování, které se konalo 1978, jež nedosáhlo ani 30 %. Týkalo se legalizace adopcí. Nejvyšší účast byla u referend, která reagovala na X Case z roku 1992. Referenda se v tomto případě zúčastilo 68,2 % Irů. Pokud bychom zprůměrovali účast u jednotlivých referend v tomto tematickém okruhu, průměrná voličská účast byla 52 %.

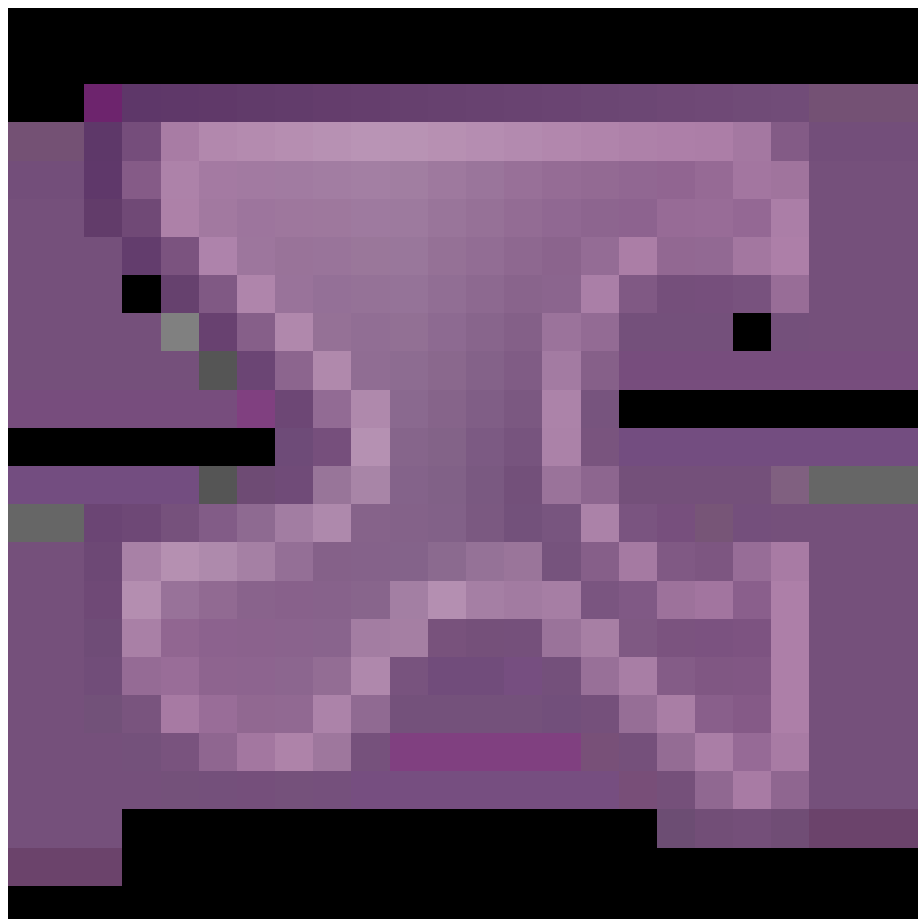
Strana Fianna Fáil předložila devět návrhů na změnu ústavy týkající se společenských témat. Pouze dva návrhy na změnu ústavy z devíti předložených nebyly v referendu schváleny. Jednalo se o schválení Práva na život (1992), kdy se proti vyslovilo 65,4 % Irů, při 68,2% volební účast. Druhý návrh, který nebyl schválen v referendu, se týkal Ochrany života v těhotenství z roku 2001. S tímto návrhem nesouhlasilo 50,4 % Irů. Pro hlasovalo 49,6 %. Mezi ústavní návrhy, které byly schváleny ve všelidovém hlasování, patří Zrušení významného postavení církve (1972), které bylo schváleno 84,8 % hlasujících. Dále tato strana vyhlásila referendum o legalizaci adopcí v roce 1978, kde 99 % Irů hlasovalo pro schválení, při 28,6% účasti. Třetí návrh, který Fianna Fáil předložila, se týkal Práva na život nenarozeného dítěte (1982), byl schválen 66,9 % hlasujících, při 53,7% účasti. Následující referenda se konala v jeden den, a reagovala na případ X Case, který se týkal interrupcí a potratové turistiky. V těchto referendech byly schváleny pouze dva návrhy. První návrh se týkal možnosti vycestovat (1992), a byl schválen 62,4 % hlasujících. Druhý návrh se týkal Práv na informace (1992), pro které hlasovalo 50,9 % Irů. Účast v obou referendech se pohybovala okolo 68 %. V roce 2001 se konalo referendum o Zrušení trestu smrti, pro které hlasovalo 62,1 % Irů při 34,8% účasti

Fine Gael předložila dva návrhy, které se týkaly legalizace rozvodů. První referendum se konalo v roce 1986 a bylo odmítnuto 63,5 % Irů, při 60,8% účasti. Znovu bylo referendum vyhlášeno v roce 1995, kdy se pro schválení vyslovilo 50,3 % Irů. Účast u tohoto referenda přesáhla 60%.

Labour Party předložila návrh, který měl po schválení v referendu legalizovat sňatky homosexuálních párů (2015). Předložená změna byla v referendu schválena 62,1 % hlasujících, při 60,5% účasti.

Progtressive Democrats poprvé předložili návrh na změnu ústavy týkající se občanství v roce 2004. Pro schválení se vyslovilo 79 % hlasujících, při 60,3% účasti.

Graf číslo 41 – Společenská témata

(Vytvořeno autorkou textu na základě (Irish Election[nedatováno]).

Závěr

Cílem této práce bylo zkoumání změn ústavy Irské republiky v jednotlivých dekadách a zjištění jejich úspěšnosti podle tematických okruhů. Celkem se v Irské republice konalo 35 mandatorních referend. Počet konaných všelidových hlasování nesouhlasí s počtem navržených změn, jelikož v některých případech v rámci jednoho referenda návrh obsahoval více ústavních změn. Společně Fianna Fáil, Labour Party a Fine Gael navrhly 38 změn ústavy, z nichž 26 bylo schváleno a 12 odmítnuto.

Nejvyšší účast při všelidovém hlasování byla v roce 1971, kdy byl schválen vstup do Evropského společenství. Oproti tomu nejnižší účast nalezneme u konání dvou referend, jež se věnovala Adopci (1978) a Senátu (1979). Všechny tyto návrhy předložila Fianna Fáil

Nejvíce návrhů na změnu irské ústavy předložila Fianna Fáil. Tato politická strana předložila 26 návrhů. V referendu bylo schváleno pouze 1 z nich. Pokud bychom celkový počet navržených referend převedli do tematických okruhů, tak můžeme pozorovat, že z 26 návrhů se devět týkalo institucionálních změn, osm návrhů bylo podáno v souvislosti s evropskou integrací a devět návrhů se týkalo společenských témat. V oblasti institucionálních návrhů na změnu ústavy nebyly schváleny ve všelidovém hlasování pouze tři návrhy z devíti. Jednalo se o Změnu volebního systému z roku 1959 a 1968, dále Změnu volebních obvodů z roku 1968. Z návrhů, které se týkaly sociálních témat, nebyly schváleny pouze 2 návrhy z osmi. Jednalo se o změny týkající se Práva na život (1992) a Ochrany života nenarozeného dítěte (2012). Největší úspěšnost nalezneme u referend, souvisejících s evropskou integrací, kdy byly prostřednictvím všelidového hlasování schváleny všechny návrhy vyjma Smlouvy z Nice a Lisabonské smlouvy, kdy došlo ke schválení až při druhém referendu. Návrhy týkající se evropské integrace předložila pouze Fianna Fáil

Další politické strany, které se podílely na navržení změn ústavy Irské republiky, byla Fine Gael. Tato strana předložila 6 návrhů na změnu ústavy. Čtyři z nich se týkaly institucionálních témat. Schváleny byly tři z nich. Jednalo

se o návrh týkající se kaucí (1996), platy soudců (2011) a zřízení odvolacího soudu (2013). V oblasti společenských temat byl schválen návrh věnující se legalizaci rozvodů (1995). Jednalo se o druhé referendum, v kterým se Fine Gael pokusila legalizovat rozvody. Prvním pokusem byl návrh předložení v roce 1986, který byl v referendu odmítnut.

Prograssive Democrats navrhli pouze jedinou změnu ústavy, která se týkala získání irského občanství. Návrh byl přijat v referendu v roce 2004.

Labour Party předložila pět návrhů na změnu ústavy. Pouze tři u nich byly schváleny. Labour Party nepředložila žádný návrh, který se týkal evropské integrace. Do institucionálních temat navržených touto stranou můžeme zařadit změnu aktivního volebního práva (1984), šetření komor parlamentu (2011). Tyto návrhy byly v referendu schváleny. Změny ústavy, které v tomto okruhu nebyly schváleny, se týkaly Monetární unie (2012), pasivního volebního práva prezidenta republiky. V oblasti společenských temat tato strana předložila jediný návrh a to v roce 2015, který se týkal legalizace sňatků homosexuálních párů. Návrh byl schválen.

V souvislosti se změnou společnosti a změnou Evropské unie je velmi pravděpodobné, že se tento počet konaných referend bude dále rozrůstat. Již na rok 2018 je vyhlášeno referendum týkající se interrupcí a pravděpodobně po vystoupení Spojeného království z Evropské unie může dojít k nastolení otázky společných hranic.

Zdroje

BBC (2013). Seanad vote: Public vote to keep Irish senate. *Bbc.com*. 5. 10. 2013 (<http://www.bbc.com/news/world-europe-24404157>, 1. 4. 2018).

BBC NEWS 2004. Ireland votes to end birth right. *News.bbc.co.uk*. 13. 6. 2004 (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3801839.stm>, 1. 4. 2018).

Coffey, Donal (2012). *The need for a new constitution: Irish constitutional change 1932-1935* (Dublin: Irish Jurist), s 275-302.

Cooney, Rosanna [nedatováno]. Story of the 8th: how right-wing Catholic groups staged a remarkable political coup. *Joe.ie*. [nedatováno] (<https://www.joe.ie/life-style/story-of-the-8th-how-right-wing-catholic-groups-staged-a-remarkable-political-coup-614595>, 26. 3. 2018).

Česká televize (2008). Smlouva, která přinesla mír Severnímu Irsku, slaví deset let. *Ceskatelevize.cz*. 10. 4. 2008 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1457929-smlouva-ktera-prinesla-mir-severnimu-irsku-slavi-deset-let>, 1. 4. 2018).

Department of Children and Youth Affairs [nedatováno]. The Referendum Relating to Children. *Dcya.gov.ie*. [nedatováno] (https://www.dcya.gov.ie/viewdoc.asp?fn=/documents/child_welfare_protection/childrensreferendum.htm, 1. 4. 2018).

Department of Justice and Equality (2013). Thirty-third Amendment of the Constitution (Court of Appeal) Bill 2013. *Justice.ie*. [nedatováno] (<http://www.justice.ie/en/JELR/Pages/PB13000280>, 31. 3. 2018).

Department of the Environment, Community and Local Government (2016). Referendum results 1937-2015. *Housing.gov.ie*. 23. 8. 2016 (<http://www.housing.gov.ie/sites/default/files/migrated->

files/en/Publications/LocalGovernment/Voting/referendum_results_1937-2015.pdf, 13. 3. 2018).

Department of the Taoiseach [nedatováno a]. Eighteenth Dáil. *Taoiseach.gov.ie*. [nedatováno]
(https://www.taoiseach.gov.ie/eng/Historical_Information/History_of_Government/Eighteenth_D%C3%A1il.html, 14. 4. 2018).

Department of the Taoiseach [nedatováno b]. Nineteenth Dáil. *Taoiseach.gov.ie* [nedatováno]
(https://www.taoiseach.gov.ie/eng/Historical_Information/History_of_Government/Nineteenth_D%C3%A1il.html, 14. 4. 2018).

Department of the Taoiseach [nedatováno c]. Nineteenth Dáil. *Taoiseach.gov.ie* [nedatováno]
(https://www.taoiseach.gov.ie/eng/Historical_Information/History_of_Government/Nineteenth_D%C3%A1il.html, 14. 4. 2018).

Department of the Taoiseach [nedatováno d]. Twenty-First Dáil. *Taoiseach.gov.ie*. [nedatováno]
(https://www.taoiseach.gov.ie/eng/Historical_Information/History_of_Government/Twenty-First_D%C3%A1il.html, 14. 4. 2018).

Department of the Taoiseach [nedatováno e]. Twenty-Third Dáil. *Taoiseach.gov.ie*. [nedatováno]
(https://www.taoiseach.gov.ie/eng/Historical_Information/History_of_Government/Twenty-Third_D%C3%A1il.html, 26. 3. 2018).

Department of the Taoiseach [nedatováno f]. Twenty-Fourth Dáil. *Taoiseach.gov.ie*. [nedatováno]
(https://www.taoiseach.gov.ie/eng/Historical_Information/History_of_Government/Twenty-Fourth_D%C3%A1il.html, 16. 3. 2018).

Dermot, Keogh (2005). The Catholic Church and the writing of the 1937 constitution. *Historyireland.com*. 3. 5. 2005 (<https://www.historyireland.com/20th-century-contemporary-history/the-catholic-church-and-the-writing-of-the-1937-constitution/>, 4. 3. 2018).

Devine, Karen (2009). Irish Political Parties' Attitudes towards Neutrality and the Evolution of the EU's Foreign, Security and Defence Policies. *Tandfonline.com*. 18. 11. 2009 (<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/07907180903274776>, 22. 3. 2018).

Dowd, Vincent (2013). Pressure to abolish Ireland's senate in referendum. *Bbc.com*. 2. 10. 2013 (<http://www.bbc.com/news/world-europe-24365201>, 1. 4. 2018).

Election literature (2009). Young Fine Gael – Yes, Yes, Yes To Amsterdam. *Irishelectionliterature.com*. 17. 9. 2009 (<https://irishelectionliterature.com/2009/09/17/young-fine-gael-yes-yes-yes-to-amsterdam/>, 15. 4. 2018).

Elections Ireland [nedatováno]. Summary of Referendums. *Electionsireland.org*. [nedatováno] (<https://electionsireland.org/results/referendum/summary.cfm>, 13. 3. 2018).

Elections Ireland (1972). 4th Amendment-Voting Age. *Electionsireland.org*. [nedatováno] (<https://electionsireland.org/results/referendum/refdetail.cfm?ref=197204R>, 14. 3. 2018).

Elections Ireland (1972). 5th Amendment-Recognition of Specified Religions. *Electionsireland.org*. [nedatováno] (<https://electionsireland.org/results/referendum/refdetail.cfm?ref=197205R>, 14. 3. 2018).

Elections Ireland (1992a). 13th Amendment Travel. *Electionsireland.org*. [nedatováno] (<https://electionsireland.org/results/referendum/refdetail.cfm?ref=199213R>, 30. 3 2018).

Elections Ireland (1992b). 14th Amendment information. *Electionsireland.org*. [nedatováno] (<https://electionsireland.org/results/referendum/refdetail.cfm?ref=199214R>, 24. 3. 2018).

Elections Ireland (1995) The Fifteenth Amendment of the Constituon (No2) Bill 1995. *Electionsireland.org*. 24. 11. 1995 (<https://electionsireland.org/results/referendum/refdetail.cfm?ref=1995R>, 30. 3. 2018).

Elections Ireland (1998). The Eighteenth Amendment of the Constituton Bill, 1998. *Electionsireland.org*. 22. 5. 1998 (<https://electionsireland.org/results/referendum/refdetail.cfm?ref=199818R>, 30. 3. 2018).

Europeanmovement (2012). Fiscal Stability Treaty-Referendum Review. *Europeanmovement.ie*. [nedatováno] (<http://www.europeanmovement.ie/wp-content/uploads/2012/10/EM-Ireland-Referendum-Review.pdf>, 1. 4. 2018).

Farrell, Henry (2015). Ireland's voters approve same-sex marriage. Here's how that happened. 23. 5 2015. *The Washington Post* (https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2015/05/23/ireland-has-voted-yes-to-same-sex-marriage-how-did-it-happen/?utm_term=.f94f22f0fa23, 1. 4. 2018).

Fianna Fáil (2015). Fianna Fáil Launches National Campaign for YES vote in Marriage Referendum. *Fiannafail.ie*. 30. 4. 2015 (<https://www.fiannafail.ie/fianna-fail-launches-national-campaign-for-yes-vote-in-marriage-referendum/>, 1. 4. 2018).

Finn, Christina (2014). On this day in 1998 the Good Friday Agreement was signed. *Thejournal.ie*. 10. 4. 2014 (<http://www.thejournal.ie/anniversary-good-friday-agreement-1406392-Apr2014/>, 13. 4. 2018).

Freeman Michael (2011). Referendums confirmed on Oireachtas inquiries and Judge's pay. *Thejournal.ie*. 26. 9. 2011 (<http://www.thejournal.ie/referendums-confirmed-on-oireachtas-inquiries-and-judges-pay-237526-Sep2011/>, 1. 4. 2018).

Gilland, Karina (2005). British Euroscepticism. In: Harmsen, Robert – *Spiering, Menno, Euroscepticism, Party Politics, National Identity and European Integration* (Amsterdam, Rodopi B. V), s. 171–193.

Gilmore, Eamon (1999). Dáil Éireann debate – Tuesday, 11 May 1999. House of the Oireachtas. *Beta.oireachtas.ie*. 11. 5. 1999 (<https://beta.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/1999-05-11/14/>, 15. 4. 2018).

Harmsen, Ropert- Spiering, Menno (2005). Euroscepticism – *Party, Politics, National Identity and European Integration*. In: Harmsen, Robert – *Spiering, Menno, Euroscepticism: Party Politics, National Identity and European Integration* (Amsterdam, Rodopi B. V.).

Hogan, George (1987). *American Journal of Comparative Law* (Oxford: Oxford University Press), s. 47–96.

Houses of the Oireachtas (1958). Dáil Éireann debate – Wednesday, 12 Nov 1958. *Beta.oireachtas.ie*. 12. 11. 1958 (<https://beta.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/1958-11-12/58/?highlight%5B0%5D=third&highlight%5B1%5D=amendment&highlight%5B2%5D=1958>. 13. 3. 2018).

House of the Oireachtas (1968a). Fourth Amendment of the Constitution Bill, 1968 (Bill 6 of 1968). *Beta.oireachtas.ie*. 29. 7. 1968 (<https://beta.oireachtas.ie/en/debates/debate/seanad/1968-07-19/10/>, 14. 3. 2018).

House of the Oireachtas (1968b). Fourth Amendment of the Constitution Bill, 1968: First Stage. *Beta.oireachtas.ie*. 21. 2. 1968 (<https://beta.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/1968-02>

[21/51/?highlight%5B0%5D=fourth&highlight%5B1%5D=amendment&highlight%5B2%5D=constitution&highlight%5B3%5D=bill&highlight%5B4%5D=1968](https://beta.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/1968-02-21/51/?highlight%5B0%5D=fourth&highlight%5B1%5D=amendment&highlight%5B2%5D=constitution&highlight%5B3%5D=bill&highlight%5B4%5D=1968), 26. 3. 2018).

House of the Oireachtas (1968c). Dáil éireann debate–Wednesday, 5 Jun 1968. *beta.oireachtas.ie*. 5. 6. 1968

(<https://beta.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/1968-06-05/33/?highlight%5B0%5D=bille&highlight%5B1%5D=1968&highlight%5B2%5D=fourth&highlight%5B3%5D=amendment&highlight%5B4%5D=constitution&highlight%5B5%5D=bill&highlight%5B6%5D=1968>, 13. 3. 2018).

House of the Oireachtas (1968d). Fourth Amendemnt of the constitution Bill, 1968. *Beta.oireachtas.ie*. 26. 7. 1968 (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/1968/6/>, 14. 4. 2018).

House of the Oireachtas (1971). Third Amendment of the Constituton Bill 1971(Bill 36 of 1971). *Beta.oireachtas.ie*. 8. 3. 1972 (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/1971/36/>, 14. 4. 2018).

House of the Oireachtas (1972). Dáil Éireann debate. *Beta.oireachtas.ie*. 23. 2. 1972 (https://beta.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/1972-02_23/48/?highlight%5B0%5D=fourth&highlight%5B1%5D=amendment&highlight%5B2%5D=constitution&highlight%5B3%5D=bill&highlight%5B4%5D=1972, 27. 3. 2018).

House of the Oireachtas (1973). Fifth Amendment of the Constitution Act, 1973. *Beta.oireachtas.ie*. 5. 1. 1973 (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/1972/26/>, 14. 3. 2018).

House of the Oireachtas (1979a). Dáil Éireann 1979 (Bill 15 of 1979). *Beta.oireachtas.ie*. 30. 5. 1979. (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/1979/15/>, 14. 4. 2018).

House of the Oireachtas (1979b). Seventh Amendment of the Constitution (Election of Members of Seanad Éireann by Institutions of Higher Education) Bill. debate – Wednesday, 7 Feb 1979. *Beta.oireachtas.ie*. 7. 2. 1979 (<https://beta.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/1979-02-07/4/>, 14. 4. 2018).

House of the Oireachtas (1983). Eighth Amendment of the Constitution Act, 1983. *Beta.oireachtas.ie*. 6. 9.1983 (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/1982/35/>, 26. 4. 2018).

House of the Oireachtas (1984). Ninth Amendment of the Constitution Act 1984. *Beta.oireachtas.ie*. 1. 8. 1984 (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/1984/11/>, 16. 4. 2018, 26. 3. 2018).

House of the Oireachtas (1992a) House of the Oireachtas (1992b). European Communities (Amendment) Act, 1992. *Beta.oireachtas.ie*. 11. 11. 1992 (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/1992/28/>, 30. 3. 2018).

House of the Oireachtas (1992b). Twelfth Amendment of the Constitution Bill, 1992 (Bill 24 of 1992). *Beta.oireachtas.ie*. 30. 10. 1992 (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/1992/24/>, 14. 4. 2018).

House of the Oireachtas (1996). Sixteenth Amendment of the Constitution Act. *Beta.oireachtas.ie*. 12. 12. 1996 (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/1996/49/>, 24. 4. 2018).

House of the Oireachtas (1997). Dáil Éireann debate- Wednesday 10 Sep 1997. *Beta.oireachtas.ie*. 10. 10. 1997 (<https://beta.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/1997-09-10/10/>, 16. 4. 2018).

House of the Oireachtas (1998). David Andrews. *Beta.oireachtas.ie*. [nedatováné] (<https://beta.oireachtas.ie/en/members/member/David-Andrews.D.1965-04-21/>, 12. 4. 2018).

House of the Oireachtas (1999). Twentieth Amendment of the Constitution Act 1999. *Beta.oireachtas.ie*. 22. 6. 1999 (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/1999/24/>, 22. 4. 2018).

House of the Oireachtas (2001a). Twenty-third Amendment of th Constitution Bill 2001. *Beta.oireachtas.ie*. 1. 5. 2001 (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/2001/18/?tab=debates>, 16. 5. 2018).

House of the Oireachtas (2001b). Brian Cowen. *Beta.oireachtas.ie*. [nedatováno] (<https://beta.oireachtas.ie/en/members/member/Brian-Cowen.D.1984-06-14/>, 12. 4. 2018).

House of the Oireachtas (2002). Brian Cowen. *Beta.oireachtas.ie*. [nedatováno] (<https://beta.oireachtas.ie/en/members/member/Brian-Cowen.D.1984-06-14/>, 14.4. 2018).

House of the Oireachtas (2004). Twenty-seventh Amendmet of the Constitution Bill 2004. *Beta.oireachtas.ie*. 21. 4. 2004 (<https://beta.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/2004-04-21/3/>, 13. 4. 2018).

House of the Oireachtas (2011a). Alan Shatter. *Beta.oireachtas.ie*. [nedatováno] (<https://beta.oireachtas.ie/en/members/member/Alan-Shatter.D.1981-06-30/>, 19. 4. 2018).

House of the Oireachtas (2011b). Thirtieth Amendment of the Constitution. *Beta.oireachtas.ie*. 21. 9. 2011 (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/2011/47/>, 16. 4. 2018).

House of the Oireachtas (2012). Thirty-First Amendment of the Constitution (Children) Bill 2012. *Oireachtas.ie*. [nedatováno]

(<https://www.oireachtas.ie/viewdoc.aspx?fn=/documents/bills28/bills/2012/7812/document1.htm>, 11. 4. 2018).

House of the Oireachtas (2013). Thirty-second Amendment of the Constitution. *Beta.oireachtas.ie*. 22. 6. 2013 (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/2013/63/?tab=debates>, 16. 6. 2018).

House of the Oireachtas(2015a). Thirty-fourth Amendement of the Constitution (Marriage Equality) Act 2015. *Beta.oireachtas.ie*. [nedatováno] (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/2015/5/>, 31. 3. 2018).

House of the Oireachtas (2015). Thirty-fifth Amendment of the Constitution (Age of Eligibility for Election to the Office of President) Bill 2015. *Beta.oireachtas.ie*. 1. 4 2015 (<https://beta.oireachtas.ie/en/bills/bill/2015/6/>, 31. 3. 2018).

Howlin, Brendan (2013). Oireachtas Inquiries Bill 2013. *Per.gov.ie*. 9. 9. 2013 (<http://www.per.gov.ie/en/oireachtas-inquiries-bill-2013/>, 1. 4. 2018).

Hyland, Paul (2012). Kenny: As Taoiseach and as a father I'm asking people to vote yes 15. 11. 2018. *Thejournal.ie* (<http://www.thejournal.ie/fine-gael-childrens-referendum-yes-campaign-636434-Oct2012/>, 1. 4. 2018).

Chmel, Marek – Kust, Jan (2008). Irská referenda týkající se záležitostí EU. *Právo* 2008(4), s. 25–33.

Ireland and the EU [nedatováno]. A History. [nedatováno] (<file:///C:/Users/Martina/Desktop/ireland-in-the-eu-history.pdf>, 25. 3. 2018).

Irish Electionst [nedatováno]. Irish General Elections. *Irelandelection.com* [nedatováno] (<http://irelandelection.com/elections.php?electype=1>, 3. 4. 2018).

Irish Elections (1957). 1957 general election. *Irelandelecton.com* [nedatováno] (<http://irelandelection.com/elections.php?elecicid=17&tab=summary&detail=yes&electype=1>, 13. 3. 2018).

Irish Elections (1965). 1965 general election. *Irelandelection.com* [nedatováno] (<http://irelandelection.com/elections.php?elecId=14&tab=summary&detail=yes&electype=1>, 13. 3. 2018).

Irish Elections (1969). 1969 general election. *Irelandelection.com* [nedatováno] (<http://irelandelection.com/elections.php?elecId=13&tab=summary&detail=yes&electype=1>, 14. 3. 2018).

Irish Elections (1973). 1973 general election. *Irelandelection.com* [nedatováno] (<http://irelandelection.com/elections.php?elecId=12&tab=summary&detail=yes&electype=1>, 14. 3. 2018).

Irish Elections (1977). 1977 general election. *Irelandelection.com* [nedatováno] (<http://irelandelection.com/elections.php?elecId=11&tab=summary&detail=yes&electype=1>, 14. 3. 2018).

Irish Elections (1982a). 1982 (Feb) general elections. *Irelandelection.com* . [nedatováno] (<http://irelandelection.com/elections.php?elecId=9&tab=summary&detail=yes&electype=1>, 19. 3. 2018).

Irish Elections (1982b). 1982 (Nov) general elections. *Irelandelection.com*. [nedatováno] (<http://irelandelection.com/elections.php?elecId=8&tab=summary&detail=yes&electype=1>, 19. 3. 2018).

Irish Elections (1992). 12th Amendment Right to Life. *Electionsireland.org* [nedatováno] (<https://electionsireland.org/results/referendum/refdetail.cfm?ref=199212R>, 12, 3. 2018).

Irish Elections (1995). 16th Amendment Bail . *Electionsireland.org* [nedatováno] (<https://electionsireland.org/results/referendum/refdetail.cfm?ref=1996R>, 19. 4. 2018).

ISB (1959). Referendum (Amendment) Act, 1959. *Irishstatutebook.ie*. [nedatováno]

(<http://www.irishstatutebook.ie/eli/1959/act/5/section/5/enacted/en/html>, 13. 3. 2018).

ISB (1968). Referendum (Amendment Act, 1968. *Irishstatutebook.ie*. [nedatováno]

(<http://www.irishstatutebook.ie/eli/1968/act/34/section/1/enacted/en/html#sec1>, 26. 3. 2018).

ISB (1972). Referendum (Amendment Act, 1972). *Irishstatutebook.ie* [nedatováno]

(<http://www.irishstatutebook.ie/eli/1972/act/23/enacted/en/print.html>, 28. 3. 2018).

ISB (1982). Eighth Amendment of the Constitution Act 1983. *Irishstatutebook.ie* [nedatováno]

(<http://www.irishstatutebook.ie/eli/1983/ca/8/schedule/enacted/en/html#sched-part2>, 30. 3. 2018).

ISB (1984). Ninth Amendment of the Constitution Act, 1984. *Irishstatutebook.ie* [nedatováno]

(<http://www.irishstatutebook.ie/eli/1984/ca/9/schedule/enacted/en/html#sched>, 16. 4. 2018).

ISB (1986). Electoral (Amendment) Act, 1986. *Irishstatutebook.ie*. [nedatováno]

(<http://www.irishstatutebook.ie/eli/1986/act/12/enacted/en/print#sec3>, 16. 4. 2018).

ISB (1992). Eleventh Amendment of the Constitution Act, 1992. *Irishstatutebook.ie* [nedatováno]

<http://www.irishstatutebook.ie/eli/1992/ca/11/schedule/enacted/en/html#sched-partii>, 30. 3. 2018).

ISB (1997). Seventeenth Amendment of the Constitution Act, 1997. *Irishstatutebook.ie*. [nedatováno]

(<http://www.irishstatutebook.ie/eli/1997/ca/17/schedule/enacted/en/html#sched,1>
6. 4. 2018, 24. 4. 2018).

ISB (1999). Twentieth Amendment of the Constitution Act, 1999.
Irishstatutebook.ie. [nedatováno]
(<http://www.irishstatutebook.ie/eli/1999/ca/20/schedule/enacted/en/html#sched,1>
5. 4. 2018, 24. 3. 2018).

Kelleher, Jason [nedatováno a]. Referenda 1968: Constituency boundaries &
"First Past the Post". *Irishpoliticalmaps.blogspot.cz.* [nedatováno]
([http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2011/06/referenda-1968-constituency-](http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2011/06/referenda-1968-constituency-boundaries.html)
[boundaries.html](http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2011/06/referenda-1968-constituency-boundaries.html), 13. 3. 2018).

Kelleher, Jason [nedatováno b]. Referendum 1972: Voting Age and Recognition
of Religions. *Irishpoliticalmaps.blogspot.cz.* [nedatováno]
([http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/08/referenda-1972-voting-age-](http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/08/referenda-1972-voting-age-and.html)
[and.html](http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/08/referenda-1972-voting-age-and.html), 16. 3. 2018).

Kelleher, Jason [nedatováno c]. Referendum 1972: Voting Age and Recongnition
of Religion. *Irishpoliticalmaps.blogspot.cz.* [nedatováno]
([http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/08/referenda-1972-voting-age-](http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/08/referenda-1972-voting-age-and.html)
[and.html](http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/08/referenda-1972-voting-age-and.html), 7. 4. 2018).

Kelleher, Jason [nedatováno d]. Referendum 1979: Adoption and University
Representation in the Seanad [nedatováno]. *Irishpoliticalmaps.blogspot.cz.*
([http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/08/referendum-1979-adoption-and-](http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/08/referendum-1979-adoption-and-university.html)
[university.html](http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/08/referendum-1979-adoption-and-university.html), 18. 3. 2018).

Kelleher, Jason [nedatováno e]. Referendum 1979: Adoption and Univerity
Representation in the Seanad [nedatováno]. *Irishpoliticalmaps.blogspot.cz.*
([http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/08/referendum-1979-adoption-and-](http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/08/referendum-1979-adoption-and-university.html)
[university.html](http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/08/referendum-1979-adoption-and-university.html), 14. 4. 2015).

Kelleher, Jason [nedatováno f]. Referendum 1983: Restriction of Abortion. *Irishpoliticalmaps.blogspot.cz.* [nedatováno] (<http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/08/referendum-1983-restriction-of-abortion.html>, 8. 4. 2018).

Kelleher, Jason [nedatováno g]. Referendum 1984: Extension of voting rights in Dáil elections. *Irishpoliticalmaps.blogspot.cz.* [nedatováno] (<http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/11/referendum-1984-extension-of-voting.html>, 16. 4. 2018).

Kelleher, Jason [nedatováno h]. Referendum 1986: Divorce (Dissolution of Marriage). *Irishpoliticalmaps.blogspot.cz.* [nedatováno] (<http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/11/referendum-1986-divorce.html>, 16. 4. 2018).

Kelleher, Jason [nedatováno ch]. Referendum 1992: European Union (Maastricht Treaty). *Irishpoliticalmaps.blogspot.cz.* [nedatováno] (<http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/12/referendum-1992-european-union.html>, 27. 3. 2018).

Kelleher, Jason [nedatováno i]. Referendum 1992: Abortion and The 'X' Case. *Irishpoliticalmaps.blogspot.cz.* [nedatováno] (<http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2012/12/referendum-1992-abortion-and-x-case.html>, 24. 3. 2018).

Kelleher, Jason [nedatováno j]. Referendum 1995 – Divorce (Dissolution of Marriage). *Irishpoliticalmaps.blogspot.cz* [nedatováno] (<http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2013/09/referendum-1995-divorce-dissolution-of.html>, 14. 4. 1995).

Kelleher, Jason [nedatováno k]. Referendum 1996: Refusal of Bail. *irishpoliticalmaps.blogspot.cz.* [nedatováno] (<http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2013/11/referendum-1996-refusal-of-bail.html>, 19. 4. 2018).

Kelleher, Jason [nedatováno 1]. Referendum 2011: Judges' Remuneration. *Irishpoliticalmaps.blogspot.cz*. [nedatováno] (<http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2011/10/referendum-2001-judges-remuneration.html>, 19. 4. 2018).

Kissance, Bill (2007). *Éamon de Valéra and the Survival of Democracy in Inter-War Ireland* (Londýn: SAGE Publications, Ltd, s. 213–226

Klokočka, Vladimír (2005). *Ústavy států Evropské unie* (Praha: Linde Praha a.s.), s. 148–184.

McKenna, Gene (2004). McDowell's regret over racist tag on citizenship referendum. *Independent.ie*. 9. 4. 2004 (<https://www.independent.ie/irish-news/mcdowell-regret-over-racist-tag-on-citizenship-referendum-26007848.html>, 1. 4. 2018).

Muldowney, Mary (2013). Breaking the silence on abortion: the 1983 referendum campaign. *Historyireland.com* [nedatováno] (<https://www.historyireland.com/20th-century-contemporary-history/breaking-the-silence-on-abortion-the-1983-referendum-campaign-2/>, 21. 3. 2018).

Müller, David (2005). *Irsko*. In: *Fiala, Petr – Pitrová, Marketa a kol., Evropská referenda* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury), s. 40–57.

Novák, Petr (2018) Maastrichtská smlouva a Amsterodamská smlouva. *Europarl.europa.eu*. [nedatováno] (http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.1.3.htm, 13. 4. 2018).

O'Carroll, Sinead (2013). Explainer: What is the Court of Appeal Referendum all about?. *Thejournal.ie* 29. 9. 2013 (<http://www.thejournal.ie/courts-referendum-explainer-1087352-Sep2013/>, 1. 4. 2018).

O'Connell, Hugh (2013). The Court of Appeal referendum is one thing all political parties are agreed on. *Thejournal.ie* 8. 9. 2013

(<http://www.thejournal.ie/court-of-appeal-referendum-party-positions-1073638-Sep2013/>, 1. 4. 2018).

Referendum Commission (2001a). Abolition of the Death Penalty. *Refcom.ie* [nedatováno] (<https://www.refcom.ie/previous-referendums/abolition-of-death-penalty/>, 22. 4. 2018).

Referendum Commission (2001b). International Criminal Court. *Refcom.ie*. [nedatováno] (<https://www.refcom.ie/previous-referendums/international-criminal-court/>, 26. 3. 2018).

Referendum Commission (2001c). Treaty of Nice 2001. *Refcom.ie* [nedatováno] (<https://www.refcom.ie/previous-referendums/nice-treaty-2001/>, 31. 3. 2018).

Referendum Commission (2001d). Protection of Human Life in Pregnancy. *Refcom.ie* [nedatováno] (<https://www.refcom.ie/previous-referendums/protection-of-human-life/>, 31. 3. 2018).

Referendum Commission (2002). Treaty of Nice 2002. *Refcom.ie* [nedatováno] (<https://www.refcom.ie/previous-referendums/nice-treaty-2002/>, 31. 3. 2018)

Referendum Commission (2004). Irish Citizenship. *Refcom.ie* [nedatováno] (<https://www.refcom.ie/previous-referendums/irish-citizenship/>, 28. 4. 2018).

Referendum Commission (2008). Lisbon Treaty 2008. *Refcom.ie* [nedatováno] (<https://www.refcom.ie/previous-referendums/lisbon-treaty-2008/>, 31. 3. 2018).

Referendum Commission (2009). Lisbon Treaty 2009. *Refcom.ie*. [nedatováno] (<https://www.refcom.ie/previous-referendums/lisbon-treaty-2009/>, 31. 3. 2018).

Referendum Commission (2011). Judges' Remuneration and Oireachtas Inquires 2011. *Refcom.ie*. [nedatováno] (<https://www.refcom.ie/previous-referendums/judge-renumeration-2011/>, 31. 3. 2018).

Referendum Commission (2012). Fiscal Stability Treaty 2012. *Refcom.ie*. [nedatováno] (<https://www.refcom.ie/previous-referendums/fiscal-stability-treaty/>, 31. 3. 2018).

Římský statut (1998). Mezinárodního trestního soudu (1989). *Osn.cz* (<http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/04/Rimsky-statut.pdf>, 15. 4. 2018).

Shuster Alvin (1972). Irish vote to end favoured status for the Church. *Nytimes.com*. 9. 12. 1972 (<https://www.nytimes.com/1972/12/09/archives/irish-vote-to-end-favored-status-for-the-church-85-in-referendum.html>, 7. 4. 2018).

Sinn Féin (2008). Fine Gael misleading on Lisbon Treaty- Doherty. *sinnfein.ie*. 1. 5. 2008 (<http://www.sinnfein.ie/contents/12464>, 1. 4. 2018).

Sinnott, Richard (1995). *Irish voters decide voting behaviour in elections and referendum since 1918* (Manchester University Press: Manchester and New York).

Smyth, Lisa (2017). *Abortion and Nation: The Politics of Reproduction in Contemporary Ireland* (Londýn: Routledge).

Šlosarčík, Ivo (2007). *Irský politický systém* (Praha: Slon).

Šlosarčík, Ivo (2015). *Irsko a krize. – Politika a ekonomika Irské republiky v letech 2008-2014 a jejich evropské souvislosti* (Praha: Karolinum).

The Guardian (2008). Irish voters reject EU treaty. *theguardian.com*. *Theguardian.com*. 12. 6. 2008 (<https://www.theguardian.com/world/2008/jun/13/ireland>, 1. 4. 2018).

The Irish Time (2015). President sign same-sex marriage into Constitution. *Irishtimes.com*. 29. 8. 2018 (<https://www.irishtimes.com/news/social-affairs/president-signs-same-sex-marriage-into-constitution-1.2333882>, 31. 3. 2018).

The Irish Times (2015). Q&A: The referendum on age of eligibility for office of President. *Irishtimes.com*. 14. 8. 2015

(<https://www.irishtimes.com/news/politics/q-a-the-referendum-on-age-of-eligibility-for-office-of-president-1.2176049>, 31. 3. 2018).

The Telegraph (2009). Ireland to hold second referendum on Lisbon Treaty. *Telegraph.co.uk*. 19. 6. 2009 (<https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/eu/5579684/Ireland-to-hold-second-referendum-on-Lisbon-Treaty.html>, 1. 4. 2018).

Thornton, Liam (2009). The Death Penalty and Ireland. Human Rights in Ireland. *Humanrights.ie* 17. 11. 2009 (<http://humanrights.ie/criminal-justice/the-death-penalty-and-ireland/>, 1. 4. 2018).

Wallance Dan (1999). Dáil Éireann debate – Tuesday, 11 May 1999. House of the Oireachtas. *beta.oireachtas.ie*. 11. 5. 1999 (<https://beta.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/1999-05-11/14/>, 15. 4. 2018).

Zbránková, Petra (2015). GB Briefing: Katolické Irsko schválilo sňatky homosexuálů. *Globalpolitics.cz*. 2. 6. 2015 (<http://www.globalpolitics.cz/zamereno-na-eu/gp-briefing-katolicke-irsko-schvalilo-snatky-homosexualu>, 8. 4. 2018).

9 Resumé

This bachelor thesis deal with analysis amendments of Ireland Constitution since 1937 to 2015. In first part of this thesis I focused on the particular constitution amendments and voting results. The most important information for this thesis is which political parties propose particular amendment and how many the amendments approve or disapprove. In second part of this thesis I divide all constitution amendments to free thematic areas which deal with Social themes, themes of European integration and Institutional themes.

The aim of my bachelor thesis is to explore particular constitutional amendments and their results in separate thematic areas. In Ireland republic since 1937 to 2015 hold 35 referendums. According the referendum analysis political party Fianna Fáil introduce 24 constitution amendment which was approve 13 amendments and 11 amendments was disapprove. The coalition Labour Party and Fine Gael introduced just 13 constitutional amendments which was approve 9 amendments and 4 amendments was disapprove.